

The Plausibility of the Duties of Partiality

Seyyed Ali Asghari ¹

Article info	Abstract
Original Article DOI: 10.30470/er.2026.2075552.1486 Submission History: Received: 23/10/2025 Revised: 29/12/2025 Accepted: 06/02/2026 Published: 19/02/2026 Conflict of Interests: The authors declare no conflict of interest. Funding/Support: This research has not received any financial support from funding organizations. Extraction This article has not been extracted from thesis.	Towards all humans, just in virtue of their mere humanity, we have a minimum of duties; e.g., the duty not to harm them. These are ‘general’ duties. Towards some people we also have ‘special’ duties because of the interactions (for example, a promise we have made to them) that have arisen between us and them but not between us and others. Both of these kinds of duty are grounded in general moral principles, with the difference that in the general principles that are related to special duties some interaction is included. Do we, in addition to the aforementioned kinds of duty, also have ‘duties of partiality’ toward those with whom we have ‘relations,’ duties that are grounded in the goods of the relations, not in general moral principles? This essay aims at defending an affirmative answer to this question; some of our duties to our children, parents, etc., are to them as our children, our parents, etc. The method of the essay is to investigate the elements and the structure of the reduction of duties of partiality to special duties, to critique an important argument in its favour, and to defend the elements and the structure of nonreduction of duties of partiality to special duties and to put forward some arguments in its favour. Briefly, I have concluded that reducing duties of partiality is not plausible enough and, in contrast, nonreducing them is a view that at least not only deserves considering but also has sufficient plausibility. Keywords: relationship, interaction, general moral principles, act of will, goods of relationship.

1. **Corresponding author**, Assistant professor, Department of Applied Studies of Ethics, Faculty of Ethics and Education, Institute for Humanities and Cultural Studies, Tehran, Iran. sa_asghari@ihcs.ac.ir

Introduction

By definition, a duty is an action that it is wrong not to do, or is an omission that it is wrong to do. Duties of partiality are some duties of those who enjoy a relationship toward each other, for example, family relationship, friendship, etc. We can assume that there are duties of partiality (or so we shall assume in this essay). For example, we have duties to care for our children and for our elderly parents but not for other's children and elderly parents. In this context, partiality does not mean bias; rather, it means that in some respects we prioritize the other party to the relationship over others and place greater importance on his/her interests and well-being in certain respects. We also have special duties, duties that are toward particular (classes of) persons. Do duties of partiality have to be reduced to special duties? Are they so reducible?

1. Reduction View

A reductionist believes that actual moral duties are either special duties or general duties, and that the empirical realities of relationships are incapable of providing acceptable moral foundations for independent duties of partiality. This first point of the reductionist alerts the anti-reductionist to the point that the mere existence of a relationship or its empirical fact cannot be regarded as grounding duties of partiality (call this 'shallow anti-reductionism'. Instead, one must consider an aspect within the relationship that can have moral status as grounding duties of partiality (call this 'deep anti-reductionism').

The reductionist view holds that all duties of partiality are grounded in general moral principles (like the following) and that none of them are grounded in the relevant relationship. These principles are independent of any relationship between the duty-bearer and the duty-holder, in the sense that they can also be applied in situations where there is no relationship. Among the most important principles for reductionism are principles of 'reliance,' 'trust,' 'vulnerability,' 'reciprocity,' 'gratitude,' 'consent,' 'promise,' and 'contract.' For example, when we deliberately lead certain individuals to expect or anticipate that we will behave in specific ways, we ought to behave in those ways, or otherwise do compensations, etc., and therefore we incur duties towards those individuals.

2. Freedom Argument for the Reductionist View & an Anti-reductionist Critique of it

An important argument for the reductionist view can be made that is based on the fundamental value of 'freedom.' According to the reductionist view, if we had duties of partiality (independent of special duties), they would conflict and be at odds with our freedom (which is manifested in our will and choice). Duties of partiality that significantly restrict the agents' freedom and also lack any basis in none of their acts of will are morally unacceptable. The reductionist believes that general moral principles, such as those mentioned in the previous section, put the conditions under which duties arise

significantly under the duty-bearer's control.

The first significant obstacle for the proponent of this argument is the duties of children towards their parents. The objection to the reductionist is that principles of reciprocity and gratitude do not condition their respective duties on the occurrence of our acts of will, because they are applicable even in cases where we have benefited from the support and care of others but did not consent to it. The reductionist, in order to remain committed to the argument of freedom, must (a) accept only a limited range of general moral principles, namely those in which the condition of our 'act of will' is present, and (b) reject many duties to which we consider ourselves obliged, towards loved ones or in social life.

Another objection to the reductionist is that he objects to duties of partiality but does not object to general duties, even though both are independent of our acts of will. The reductionist's response should essentially be that the control over the agent provided by general duties is not substantial, but the control created by duties of partiality is too much because gives some people control over the agent. But the reductionist is wrong in some respect: Although the moral value of freedom, choice, and will are beyond doubt, the moral value of our relationships with others is not entirely dependent on our freedom, choice, and will; rather, they have independent aspects. Another point is that relationships are not merely restrictive; they also contain certain freedoms that we can exercise.

3. The Structure and Foundations of the Anti-Reductionist View: A Defence

The duties of partiality are inseparable from 'relationships', meaning they occur within the context of relationships, and understanding them requires understanding this context. What establishes an inseparable bond between such duties and relationships is that 'relationship goods' ground the duties of partiality. A relationship is a substantial and lasting interaction between two or more people that is mutually recognized and affirmed by them. Interaction distinguishes a relationship from a 'relation.'

That relationships are 'interactions' means that the parties involved in the relationship perform actions directed towards each other. According to their nature, the goods of relationship cannot be created unilaterally; rather, the participants in the relationship must act as both doers and recipients for the goods of relationship to come into existence. The goods of relationship play important roles in human flourishing or well-being, and so they are objective goods. Some of these goods include intimacy, closeness, or warmth, mutual concern, shared goals, and so on. The anti-reductionist view at least believes that the goods of relationships are valuable ends rather than valuable means.

3-1. Arguing for Anti-Reductionism

The most tangible argument or support for the anti-reductionist view is that it accords with the phenomena of our experience in adducing and expressing reasons and grounds for our duties of partiality. We often consider our relationships with people — not our scattered or particular interactions

with them — as the ground of our duties of partiality toward them. The accordance of anti-reductionism with our experience is an important reason to accept it.

The following two arguments are based on situations where the result of anti-reductionism is acceptable, but the result of reductionism is unacceptable. One argument is that some situations indicate that the kind or nature of the duties we have in certain relationships differs from the type or nature of the duties that general moral principles create for us. In the case of parents, for example, their moral claim on us is unlike an unknown person's moral claim on us. The other is that there are certain situations in which we intuitively believe that we have duties of partiality towards the other party in the relationship, but in them there is no special duty. It is natural to ground these duties on the goods of this particular relationship of marriage, friendship, parent-child, etc (anti-reductionism).

Conclusion

Based on this essay's investigation, it seems that reducing duties of partiality to special duties does not enjoy sufficient plausibility and, in contrast, regarding them as independent of special duties is plausible enough. Some points that support this conclusion are: the moral value of our relationships has aspects independent of the value of freedom; Some situations indicate that the nature of our duties in certain relationships differs from the nature of the duties created for us by general moral principles; Some situations indicate that, while we have no special duty towards the other party in the relationship, our intuition suggests that we have duties based on the goods of the relationship towards him.

References

- Asghari, Seyyed Ali. (1403 SH). "Impartial Benevolence: An Analysis and Critique" (Tahlil va Naqd-e Nikkhāhi-ye Bītrafāne). *Metaphysics*, 39: 65-85. [In Persian]
- Blustein, Jeffrey. (1982). *Parents and Children*. Oxford University Press.
- Brighouse, Harry and Swift, Adam. (2006). "Parents' Rights and the Value of the Family". *Ethics*, 117: 80-108.
- Caney, Simon. (2005). *Justice Beyond Borders*. Oxford University Press
- Frost, Catherine. (2001). "The Worth of Nations". *Journal of Political Philosophy*, 9: 482-503.
- Gilbert, Pablo. (2012). *From Global Poverty to Global Equality*. Oxford University Press.
- Goodin, Robert E. (1985). *Protecting the Vulnerable*. University of Chicago Press.
- Goodin, Robert E. (1988). "What Is So Special about Our Fellow Countrymen?" *Ethics*, 98: 663-686.
- Hardimon, Michael. (1994). "Role Obligations". *Journal of Philosophy*, 91: 333-363.
- Jeske, Diane. (1998). "Families, Friends and Special Obligations". *Canadian Journal of Philosophy*, 28: 527-555.
- Jeske, Diane. (2008). "Special Obligations". *The Stanford Encyclopedia of Philosophy*.
- Korsgaard, Christine. (1983). "Two Distinctions in Goodness". *Philosophical Review*, 92: 169-195.
- Korsgaard, Christine. (1996). *The Sources of Normativity*. Cambridge University Press.
- Mason, Andrew. (2000). *Community, Solidarity and Belonging*. Cambridge University Press.
- McPherson, Lionel K. (2002). "The Moral Insignificance of "Bare" Personal Reasons". *Philosophical Studies*, 110: 29-47.
- Pogge, Thomas. (2002). *World Poverty and Human Rights*. Polity.
- Railton, Peter. (1984). "Alienation, Consequentialism, and the Demands of Morality". *Philosophy and Public Affairs*, 13: 134-171.
- Raz, Joseph. (1989). "Liberating Duties". *Law and Philosophy*, 8: 3-21.
- Reader, Soran. (2003). "Distance, Relationship and Moral Obligation". *Monist*, 86: 367-382.
- Scheffler, Samuel. (1997). "Relationships and Responsibilities". *Philosophy and Public Affairs*, 26(3): 189-209.
- Scheffler, Samuel. (2004). "Projects, Relationships and Reasons". In R.J. Wallace et al. (Eds.), *Reason and Value*, 247-269. Clarendon Press.
- Schinkel, Anders. (2012). "Filial Obligations: A Contextual Pluralist Model". *Journal of Ethics*, 16: 395-420.
- Simmons, Alan J. (1979). *Moral Principles and Political Obligations*. Princeton University Press.
- Simmons, Alan J. (1996a). "Associative Political Obligations". *Ethics* 106(2): 247-73.
- Simmons, Alan J. (1996b). "External Justifications and Institutional Roles". *Journal of Philosophy*, 93(1): 28-36.
- Sommers, Christina H. (1986). "Filial Morality". *Journal of Philosophy*, 83: 439-456.
- Stocker, Michael. (1976). "The Schizophrenia of Modern Ethical Theories". *Journal of Philosophy*, 73: 453-466.
- Valentini, Laura. (2011). *Justice in a Globalised World*. Oxford University Press.
- Velleman, David. (1999). "Love as a Moral Emotion". *Ethics*, 109: 338-374.
- Velleman, David. (2005). "Family History". *Philosophical Papers*, 34: 357-378.
- Walker, Adam D.M. (1981). "III*—Gratefulness and Gratitude". *Proceedings of the Aristotelian Society*, 81(1): 39-56.
- Wellman, Christopher H. (2000). "Relational Facts in Liberal Political Theory: Is There Magic in the Pronoun "My"?" *Ethics*, 110: 537-62.

Wellman, Christopher H. (2001). "Friends, Compatriots, and Special Political Obligations". *Political Theory*, 29: 217-36.

تأملات اخلاقی

دوره ششم، شماره چهارم (پیاپی ۲۴)، زمستان ۱۴۰۴، صفحات ۲۷-۵۴

شاپا الکترونیکی: ۲۷۱۷-۱۱۵۹ / شاپا چاپی: ۴۸۱۰-۲۶۷۶

<https://jer.znu.ac.ir>

تأملات اخلاقی

نشریه علمی دانشگاه تهران

وجاهت وظیفه‌های طرفداری

سید علی اصغری^۱

چکیده

ما نسبت به همه‌ی انسان‌ها به صرف انسان بودنشان، حداقلی از وظیفه‌ها را داریم، مثلاً این وظیفه که نباید به آنها آسیب بزنیم. اینها وظیفه‌های عام هستند. نسبت به برخی انسانها وظیفه‌های «خاص» نیز داریم؛ زیرا بین ما و آنها تعامل‌هایی پدید آمده است (مانند عهدی که با کسی می‌بندیم) که بین ما و دیگران پدید نیامده است. این هر دو نوع وظیفه، مبتنی بر اصل‌های عام اخلاقی هستند، با این تفاوت که در اصل‌های عام مربوط به وظیفه‌های خاص، تعامل مندرج است. آیا ما نسبت به کسانی که با آنها «رابطه» داریم، علاوه بر دو نوع وظیفه‌ی فوق، «وظیفه‌های طرفداری» نیز داریم که نه بر اصل‌های عام اخلاقی بلکه بر خیرهای همان رابطه مبتنی هستند؟ هدف این مقاله دفاع از پاسخ مثبت به این پرسش است. برخی از وظیفه‌های ما به فرزند، والدین، و مانند اینها، از حیث فرزند بودن و... است. روش مقاله، بررسی ارکان و ساختار فروکاست وظیفه‌های طرفداری به وظیفه‌های خاص، نقد مهم‌ترین استدلال و پشتوانه‌های آن، و بررسی ارکان و ساختار عدم فروکاست وظیفه‌های طرفداری به وظیفه‌های خاص و طرح برخی استدلال‌ها به نفع آن است. نتیجه به‌اختصار این بود که فروکاست از وجاهت قابل قبولی برخوردار نیست و در مقابل، دیدگاه ضد فروکاست دست‌کم نه فقط موضعی شایسته‌ی تأمل است بلکه از وجاهت قابل قبولی بهره‌مند است.

واژه‌های کلیدی: رابطه، تعامل، اصل‌های عام اخلاقی، فعل اراده، خیرهای رابطه.

اطلاعات مقاله

DOI:

10.30470/er.2026.2075552.1486

مقاله پژوهشی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۸/۰۱

تاریخ اصلاح: ۱۴۰۴/۱۰/۰۸

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۱۱/۱۷

تاریخ انتشار: ۱۴۰۴/۱۱/۳۰

حمایت مالی و تعارض منافع

مقاله حامی مالی و تعارض منافع ندارد.

استخراج

این مقاله متخذ از رساله / پایان‌نامه نیست.

مقدمه

بنا بر تعریف، «وظیفه» فعلی است که انجام ندادن آن نادرست است و یا ترک فعلی است که انجام دادن آن نادرست است. «وظیفه‌های طرفداری»^۱ وظیفه‌هایی هستند بین مؤظف‌ها و مؤظف‌هایی که از یک «رابطه»^۲ برخوردار هستند، و همان رابطه (یا به نحو ژرف‌تر و قابل دفاع‌تر، خیرها یا خوبی‌های آن رابطه) مبنای وظیفه‌های طرفداری است. مانند رابطه‌ی اعضای خانواده‌ی نزدیک، رابطه‌ی دوستان، همسایگان، همکاران، و... مسلم است (یا در این مقاله مسلم در نظر می‌گیریم) که ما مثلاً نسبت به کسانی که دوستشان داریم، وظیفه‌هایی داریم که نسبت به کسانی که این نوع رابطه را با آنها نداریم، آن وظیفه‌ها را نداریم. مثلاً وظیفه داریم از کودکان خود یا از پدر و مادر سالخورده‌مان مراقبت کنیم، در حالی که همین وظیفه‌ها را نسبت به کودکان و پدر و مادر دیگران نداریم. دوستان ما در زمینه‌ی حمایت و توجه، حقوقی بر ما دارند که بیگانگان بر ما ندارند. در زمینه وفاداری ما نسبت به همسرانمان وظیفه‌هایی داریم که آنها را با افراد دیگری که در زندگی‌مان با آنها تعامل می‌کنیم، بسیار متفاوت می‌کند. بخش بزرگی از زندگی اجتماعی ما را این نوع وظیفه‌ها تشکیل می‌دهند.^۳ دلیل منسوب کردن این وظیفه‌ها به «طرفداری» این است که ما با عمل به این وظیفه‌ها، نسبت به افراد خاصی طرفداری می‌کنیم. در این بحث، طرفداری به معنی تعصب نیست،^۴ بلکه به این معنی است که ما طرف رابطه‌مان را از برخی جهات بر دیگران ترجیح می‌دهیم و به منافع و بهروزی او از برخی جهات اهمیت بیشتر می‌دهیم.^۵ مفهوم «وظیفه‌های طرفداری» در تمایز از دو مفهوم دیگر معنی کامل خودش را پیدا می‌کند: وظیفه‌های اخلاقی عام و وظیفه‌های اخلاقی خاص. هر یک از ما وظیفه‌هایی نسبت به همه‌ی انسانها داریم، مانند این که نباید به آنها آسیب بزنیم، اگر نیاز فوری داشته باشند و در صورتی که برای ما زحمت زیادی نداشته باشد، باید به آنها کمک کنیم و غیره. اینها «وظیفه‌های عام» هستند. ما وظیفه‌هایی نیز داریم که نسبت به افراد خاص و یا دسته‌های خاصی از افراد هستند و از این نظر می‌توان آنها را «وظیفه‌های خاص» نامید.

وظیفه‌های خاص، از کاربست اصل‌های عام اخلاقی در برخی زمینه‌ها یا موقعیت‌ها پدید می‌آیند. وظیفه‌های خاص برای

۱. به‌عنوان برابر انگلیسی این اصطلاح می‌توان *duties of partiality* را پیشنهاد کرد.

۲. بحثهای زیادی درباره‌ی مفهوم «رابطه» و تفاوت آن با مفاهیم مرتبط شده است. مثلاً رابطه، با «نسبت» تفاوت دارد.

۳. درباره‌ی فهرست هم‌گروهی‌هایی که رابطه به حساب می‌آیند و بنابراین پدیدآورنده‌ی وظیفه‌های طرفداری هستند، بین مدافعان وظیفه‌های طرفداری اتفاق نظر وجود ندارد؛ اما درباره‌ی رابطه‌هایی مانند رابطه‌های خانوادگی، دوستی، همکاری و برخی دیگر (موارد کانونی) اتفاق نظر وجود دارد که می‌توانند رابطه‌های واقعی باشند و بنابراین پدیدآورنده‌ی وظیفه‌های طرفداری باشند. بحث این مقاله وابسته به نظری خاص درباره‌ی فهرست مذکور نیست، بلکه این فرض که «حداقلی از رابطه‌های کانونی پدیدآورنده‌ی وظیفه‌های طرفداری وجود دارد» برای آن کافی است.

۴. در زبان فارسی، طرفداری یک رشته‌ی معنایی منفی دارد که به تعصب و جانبداری ناموجه برمی‌گردد؛ و یک رشته‌ی معنایی مثبت دارد که به حمایت برمی‌گردد. در لغتنامه‌ی دهخدا برای طرفداری دو معنی ذکر شده است: «جانبداری و حمایت». در معنی خود جانبداری، طرفداری و مددکاری و حمایت ذکر شده است. چنان که لغت‌نامه‌ی اینترنتی لام‌تاکام جمع‌آوری کرده است، در برخی لغتنامه‌های دیگر، بین تعصب از یک سو و طرفداری و جانبداری از سوی دیگر پیوند برقرار شده است. در زبان انگلیسی، چنان که در لغتنامه‌ی بزرگ آکسفورد بازتاب یافته است، کلمه‌ی پارشیالیتی (که می‌توان آن برابر انگلیسی «طرفداری» است) دو معنی اصلی دارد. یک معنی آن، «ترجیح غیر منصفانه یا نابجای یک طرف بحث یا نزاع، یا غیره بر طرف دیگر؛ سوگیری، تعصب» است. معنی دیگر آن، «ترجیح یک فرد یا چیز خاص، یا گرایش موافق نسبت به او/آن؛ شیفتگی، علاقه‌ی شدید؛ محبت خاص» است.^۴ به این ترتیب، در زبان انگلیسی طرفداری یک رشته‌ی معنایی منفی دارد، و یک رشته‌ی معنایی غیر منفی.

۵. م. ک. (مقایسه کنید با) اصغری، ۱۴۰۳.

تحققشان نیازمند این هستند که بین دو طرف (مُؤَظَّف^۱ و مُؤَظَّف^۲) تعامل‌های پراکنده رخ داده باشد؛ اما وظیفه‌های عام برای تحققشان چنین نیازی ندارند، زیرا صرف انسان بودن یا صرفاً ارزش اخلاقی (که به وجود آمدنی نیست بلکه در هر انسانی وجود دارد) دو طرف (مؤظف و مؤظف) برای تحقق وظیفه‌های عام کافی است. با وجود این تمایز بین وظیفه‌های عام و خاص، هر دوی آنها مبتنی بر اصل‌های عام اخلاقی هستند. زمینه‌ها و موقعیت‌ها و تعامل‌هایی که در به وجود آوردن وظیفه‌های خاص نقش دارند، اصولاً می‌توانند بین افرادی که بیگانه هستند، به وجود آیند و وظیفه‌های مربوطه را به وجود آورند (هرچند به علت موانع عملی و محدودیت‌های زندگی واقعی به وجود نیامده‌اند)؛ به عبارت دیگر، به وجود آمدن آنها ناممکن نیست. دقیقاً همین ویژگی است که وظیفه‌های اخلاقی عام و نیز خاص را مفهوماً از «وظیفه‌های طرفداری» جدا می‌کند. نفی امکان مذکور، جزء مفهوم وظیفه‌های طرفداری است: نمی‌توانند بین هر دو طرفی به وجود آیند، زیرا به رابطه‌ای که بین دو فرد مشخص وجود دارد، وابسته هستند. این تفاوت در قسمت‌های بعدی مقاله همراه با شرح و مثال‌های وظیفه‌های خاص و وظیفه‌های طرفداری روشن‌تر خواهد شد.

در این که ما نسبت به کسانی که با آنها «رابطه» داریم، وظیفه‌های عام و وظیفه‌های خاص داریم، مناقشه‌ای نیست. مسأله این است که نسبت به آنها وظیفه‌های طرفداری نیز داریم یا نه؟ در پاسخ به این مسأله، (۱) اگر قائل باشیم که نسبت به آنها فقط وظیفه‌های عام و وظیفه‌های خاص داریم، ناگزیر خواهیم شد که وظیفه‌های طرفداری را به وظیفه‌های خاص فروبکاهیم؛ یعنی معتقد باشیم که وظیفه‌هایی که اصالتاً وظیفه‌های طرفداری باشند، وجود ندارند؛ بلکه فقط وظیفه‌هایی وجود دارند که افراد به موجب برخی جنبه‌های تعمیم‌پذیر رابطه‌شان در قبال یکدیگر دارند. این را دیدگاه «فروکاست»^۳ می‌نامیم؛ مثلاً همسران بسیار مستعد هستند که از یکدیگر ضربه‌ی عاطفی بخورند. این زمینه ذیل یک اصل اخلاقی عام (باید از آسیب زدن به دیگران خودداری کنیم) وظیفه‌هایی را پدید می‌آورد؛ اما (۲) اگر قائل باشیم که نسبت به آنها وظیفه‌های مستقل طرفداری نیز داریم، بدین معنی است که مخالف فروکاست وظیفه‌های طرفداری به وظیفه‌های خاص هستیم و نیز معتقدیم که «مبنای وظیفه‌های طرفداری اصل‌های عام اخلاقی نیست بلکه خود رابطه (یا امری در رابطه، مثلاً خیرهای موجود در آن) است. این را «دیدگاه ضد فروکاست»^۴ می‌نامیم. ما به موجب رابطه‌ای که با برخی افراد داریم وظیفه‌هایی نسبت به آنها داریم؛ یعنی به آنها از حیث فرزند بودنشان، یا پدر بودنشان، یا مادر بودنشان، یا همسر بودنشان، یا دوست بودنشان برای ما (نه از حیث انسان بودن یا ارزش اخلاقی که مشترک همه‌ی انسانهاست) وظیفه‌هایی داریم. پیش از مقاله‌ی حاضر، برخی آثار بحث‌هایی مرتبط با موضوعات آن داشته‌اند. تفکیک صریح دیدگاه فروکاست و دیدگاه عدم فروکاست را احتمالاً اول بار سمیوئل شفلر انجام داده است (Scheffler, 1997). یک تفاوت مهم مقاله‌ی حاضر با مقاله‌ی شفلر، راجع به نقش «تعامل» در «رابطه» است. شفلر رابطه را از تعامل جدا می‌کند (Scheffler, 1997, pp. 100-101) که در این صورت تعامل فاقد هرگونه نقشی در مبنای وظیفه‌های طرفداری می‌شود؛ اما ما معمولاً معتقدیم رابطه‌ها بالاخره بدون برخی انواع تعامل ممکن

۱. کسی که مُتَحَمِّل یا دارنده‌ی وظیفه است.

۲. کسی که وظیفه نسبت به یا در قبال اوست.

3. reductionism

4. anti-reductionism

نیستند. از این رو مقاله‌ی حاضر نه فقط جدا کردن رابطه از تعامل را پذیرفتنی نمی‌داند، بلکه تعامل‌ها را - با شرایط خاصی که شرحش خواهد آمد - اساس رابطه‌ها می‌داند. جوزف رز در مقاله‌ای درباره‌ی حقوق و وظیفه‌ها معتقد است که (Raz, 1989, p. 18 ff.) دوستان وظیفه‌هایی نسبت به یکدیگر دارند که از دوستی پدید می‌آیند. اینها جزئی از دوستی و مقوم آن هستند. او می‌گوید دوستی رابطه‌ای است که ارزش «ذاتی» دارد؛ یعنی صرف‌نظر از «پیامدهایش» ارزشمند است. برخلاف این نظر، در مقاله‌ی حاضر تبیین خواهیم کرد که کسی به ارزش مستقل رابطه‌ها قائل است، لازم نیست قائل به ارزش «ذاتی» یا «غائی» آنها باشد، بلکه کافی است که قائل به ارزش غیروسیله‌ای غیرذاتی آنها باشد. اندرو میسن تبیینی ضد فروکاست‌گرایانه درباره‌ی «وظیفه‌های خاص شهروندان نسبت به یکدیگر» ارائه می‌کند (در تقسیم‌بندی دقیق‌تر مقاله‌ی حاضر، اینها وظیفه‌های طرفداری هستند). شهروندان نسبت به هم وظیفه دارند که در زندگی عمومی مشارکت کنند و وظیفه دارند نیازهای هم‌شهروندانشان را (بر نیازهای بیگانگان) اولویت دهند تا آنها هم بتوانند در زندگی جمعی مشارکت کنند. مبنای این وظیفه‌ها، خیر رابطه‌ی شهروندی است. ارزشمندی این رابطه ناشی از این است که شهروند بودن سبب می‌شود افراد عضو یک نهاد جمعی باشند که در آن با اعضای دیگر شأن و ارزش برابر دارند (Mason, 2000, pp. 109-110). میسن فقط یک دسته از وظیفه‌های طرفداری (وظیفه‌های شهروندی) را تبیین ضد فروکاست‌گرایانه می‌کند، اما مقاله‌ی حاضر می‌کوشد با نگاهی عام دیدگاه فروکاست نسبت به انواع وظیفه‌های طرفداری را نقد کند و مختصات، ساختار و چارچوب عام و قابل دفاع مبنا تلقی کردن رابطه‌ها برای انواع وظیفه‌های طرفداری را تبیین کند. مقاله‌ی حاضر برای این منظور می‌کوشد مختصات، ساختار و چارچوب عام «رابطه» و نیز «خیرهای رابطه» را تحلیل کند، و نیز در دفاع از مبنا تلقی کردن رابطه‌ها برای وظیفه‌های طرفداری استدلال‌هایی مطرح کند که محدود به یک دسته از وظیفه‌های طرفداری نیستند.

در قسمت (۱) کلیات دیدگاه فروکاست و ارکان آن و مهمترین پشتوانه‌های آن را اوضح می‌کنیم. در قسمت (۲) از منظری ضد فروکاستی، استدلال مبتنی بر «آزادی» برای دیدگاه فروکاست را مورد نقد قرار می‌دهیم و به این ترتیب اولین گام را به سوی دیدگاه ضد فروکاست برمی‌داریم. در قسمت (۳) می‌کوشیم ساختار و بنیادهایی را برای دیدگاه ضد فروکاست بچینیم که زمینه‌ی دفاع از آن در مقابل اشکالات مهم (که به برخی از آنها در مقاله اشاره کرده‌ایم) را فراهم کنند. برای این منظور در تحلیل «رابطه» از «تعامل» با ویژگی‌های تعیین‌کننده‌ای که بیان خواهیم کرد بهره برده‌ایم. افزون بر این، بر «خیرهای رابطه» که دیدگاه ضد فروکاست را با شکوفایی یا بهروزی انسانها پیوند می‌دهند تأکید کرده‌ایم. دیدگاه ضد فروکاست‌گرایی عمیق از همین جا پدید می‌آید. سپس از این سخن گفته‌ایم که مدافع دیدگاه ضد فروکاست می‌تواند بپذیرد رابطه‌ی ارزشمند و خیرهای آن، در عین مستقل بودن، مشروط باشند؛ و این بنیاد نظری، لوازم مهمی دارد. در قسمت ۳-۱ سه استدلال بر دیدگاه ضد فروکاست مطرح شده است: ناهمخوانی دیدگاه فروکاست با پدیدارهای تجربه‌ی ما، تفاوت نوع یا چستی وظیفه‌های طرفداری با نوع یا چستی وظیفه‌های خاص، عدم شمول دیدگاه فروکاست بر طیفی از وظیفه‌های طرفداری که فقط با دیدگاه ضد فروکاست قابل تبیین هستند. به این نتیجه رسیده‌ایم که تصویر یا تبیین دیدگاه فروکاست از وظیفه‌های طرفداری در رابطه‌ها، از وجاهت قابل قبولی برخوردار نیست؛ در مقابل، دیدگاه ضد فروکاست، دیدگاهی شایسته‌ی تأمل است و وجاهت قابل قبولی دارد.

۱. دیدگاه فروکاست

مخالفت و انتقاد فروکاست‌گرایانه به دیدگاه ضدفروکاست، نزد کریستفر هیث ولمن و آلن جان سیمنز نسبت به دیگر فروکاست‌گرایان بارزتر است؛ با این حال، ایده‌های فروکاست را نزد برخی محققان دیگر مانند الن گیورث نیز می‌توان یافت.^۱ در این قسمت به جای بررسی جزئیات دیدگاه‌های این محققان، یک تبیین عام قابل قبول همدلانه از دیدگاه فروکاست ارائه خواهیم کرد. فروکاست‌گرا نمی‌تواند بپذیرد که این واقعیت اجتماعی تجربی که «یک فرد با فرد دیگر رابطه دارد» «دلیل»^۲ کافی باشد برای موظف کردن او به یک وظیفه. رابطه‌های اجتماعی می‌توانند «علت»^۳ اعتقاد موظف‌ها و نیز جامعه باشند به این که موظف‌ها این وظیفه‌ها را دارند. رابطه‌ها ناتوان از تأمین مبناهای اخلاقی قابل قبول برای وظیفه‌های طرفداری مستقل هستند. وظیفه‌های اخلاقی واقعی، یا وظیفه‌های خاص هستند یا وظیفه‌های عام. در مقابل، دیدگاه ضدفروکاست، به نظر ولمن، قائل است: «این که شما خواهر من، همکار من، یا هموطن من هستید، مستقل از هر جنبه‌ی بنیادی‌تر اخلاقاً مهم رابطه‌ی ما، اهمیت اخلاقی دارد» (Wellman, 2000, p. 539). تفاسیر مختلف بسیاری از اینکه این‌گونه نقش‌های اجتماعی چه لازمه‌هایی دارند، وجود دارد و این به نظر فروکاست‌گرا دیدگاه ضدفروکاست را تابع و دربند عرف‌های محدود می‌کند؛ مثلاً لازمه‌ی دیدگاه ضدفروکاست این است که یک زن که شوهرش شدیداً با او بدرفتاری می‌کند، اگر هر دویشان قبول داشته باشند که او وظیفه‌هایی نسبت به شوهر دارد، همچنان نسبت به شوهر وظیفه‌هایی دارد یا مثلاً اگر رسم و سنت جاری این است که دختر باید از پدر و مادرش اطاعت کند، دختر وظیفه دارد حتی از پدر و مادری که می‌خواهند او را مجبور کنند برخلاف خواستش با کسی ازدواج کند، اطاعت کند.

این اولین نکته‌ی فروکاست‌گرا، مدافع دیدگاه ضدفروکاست را به این نکته هوشیار می‌کند که صرف وجود «رابطه» و به‌عبارت دیگر واقعیت اجتماعی «رابطه» را نمی‌توان مبنای وظیفه‌های طرفداری تلقی کرد (دیدگاه ضدفروکاست سطحی)، بلکه باید امری را در «رابطه» که بتواند شأن اخلاقی داشته باشد، مبنای وظیفه‌های طرفداری دانست (دیدگاه ضدفروکاست ژرف). به‌طور مسلم تعلق خاطرهای محدود یا احساسات اتفاقی که ما به نزدیکان و عزیزانمان داریم، نمی‌توانند چنین نقشی ایفا کنند. دیدگاه «ضدفروکاست سطحی» این است که ما نسبت به کسانی که در رابطه با ما شرکت دارند، وظیفه‌های طرفداری داریم فقط به این دلیل که در رابطه با ما هستند، نه به دلیل دیگری؛ و حداکثر دلیلی که شاید بیاوریم اشاره به عرف‌های اجتماعی است. نکته‌ی فوق به ما می‌آموزد که دیدگاه ضدفروکاست سطحی موفق نخواهد بود و دیدگاه «ضدفروکاست ژرف» (نک. قسمت ۳) باید جایگزین آن شود. در ادامه، ابتدا چستی فروکاست وظیفه‌های طرفداری به اصل‌های اخلاقی عام را باز خواهیم کرد؛ سپس یک استدلال مهم به نفع دیدگاه فروکاست، و نقدها و پاسخ‌های آن را بررسی خواهیم کرد.

۱. گیورث درباره‌ی وظائف همسران معتقد است ازدواج یک انتخاب ارادی است و حقوق و وظائف ناشی از آن، ناشی از اصلها و وظائف جهان‌شاملی است که ریشه در حق آزادی برابر همه‌ی انسانها دارد (Gewirth, 1988). برای مطالعه‌ی دیدگاه فروکاست نگاه کنید به:

Wellman, 2000; 2001; Simmons, 1996a; 1996b; Frost, 2001; Goodin, 1985; 1988; Jeske, 1998; 2008; Sommers, 1986; Velleman, 1999, 2005.

2. reason

3. cause

دیدگاه فروکاست بر آن است که همه‌ی وظیفه‌های طرفداری «برگرفته» از اصل‌های اخلاقی عام هستند. فروکاست‌گرا نیازی به انکار وجود رابطه‌ها بین موظف‌ها و موظف‌ها ندارد، بلکه فقط معتقد است که رابطه‌ها به‌خودی‌خود مبنای وظیفه‌ها نیستند. درست است که ما وظیفه‌های بسیار مهمی نسبت به مثلاً عزیزانمان داریم، اما همه‌ی این وظیفه‌ها را اصل‌های اخلاقی عام تعیین می‌کنند. این اصل‌ها می‌توانند در موارد و موقعیت‌هایی که در آنها هیچ رابطه‌ای با عزیزان وجود ندارد، نیز کاربرت‌یابند. به بیان دیگر، این اصل‌ها مستقل و بیرون از هر رابطه‌ای هستند که بین موظف‌ها و موظف‌ها وجود دارد. محتوای وظیفه‌هایی که این اصل‌ها تعیین می‌کنند، کارهایی است که ما باید برای دیگران صرفاً از آن حیث که انسان هستند، نه از آن حیث که مثلاً فرزند یا همسر یا دوست ما و مانند اینها هستند، انجام دهیم. آنچه که عزیزان ما را با انسانهای دیگر متفاوت می‌کند، فقط این است که در رابطه‌های ما با آنها تراکم عواملی که اصل‌های اخلاقی عام را فرامی‌خوانند، بسیار زیاد است و بنابراین اصل‌های اخلاقی بیشتری در این رابطه‌ها موضوعیت پیدا می‌کنند. وظیفه‌های خاص، به اصل‌های اخلاقی متفاوت و گوناگونی وابسته هستند. در ذیل مهمترین آنها برای دیدگاه فروکاست را توضیح می‌دهیم؛ نیز دسته‌بندی آنها در چند مقوله‌ی کلی، به ما دید فراگیر می‌دهد.

الف) دسته‌ای از اصل‌های اخلاقی مربوط به وظیفه‌های خاص، از مقوله‌ی جلوگیری از آسیب‌رسانی هستند. این اصل‌ها مربوط به موقعیت‌هایی هستند که در آنها موظف با عملش به موظف یا آسیب‌رسانده است یا می‌تواند آسیب برساند. شق اول (آسیب‌رسانده است) اصل‌هایی هستند مبنی بر این که فرد وظیفه دارد آسیبی را که به فرد دیگر زده است، جبران کند یا خسارت بدهد یا حتا جنبه‌های مهم موقعیت را به قبل از آسیب‌رسانی بازگرداند. در بحث وظیفه‌های خاص، شق دوم (می‌تواند آسیب برساند) بیشتر اهمیت دارد، زیرا وظیفه‌های خاص در بستر «تعامل‌ها»ی افراد پدید می‌آیند و تعامل‌ها افراد را از عمل یکدیگر «آسیب‌پذیر» می‌کنند.^۱ هر چند عمل نکردن ما به عهد‌هایمان، عدم‌پای‌بندی ما به قراردادهایمان، عدم‌جبران فایده‌هایی که دیگران به ما رسانده‌اند و مانند اینها در بسیاری از موارد به طرف مقابل می‌توانند آسیب برسانند، اما بهتر است این تعامل‌ها را در ذیل مقوله‌ی جلوگیری از آسیب‌رسانی مطرح نکنیم، چون با دو مقوله‌ی بعدی ارتباط عمیق‌تری دارند. در این مقوله‌ی تعامل‌هایی را مطرح می‌کنیم که موظف به‌نحو ویژه‌ای در معرض آسیب از سوی موظف در آینده است و موظف وظیفه دارد که نگذارد این اتفاق بیفتد و یا بکوشد که آسیب در کمترین حد رخ دهد. پیشینه‌ی تعامل‌ها بین دو طرف می‌تواند یکی از آنها یا هردوی آنها را مستعد آسیب دیدن از اعمال دیگری کند. این وظیفه‌های خاص کاستن از آسیب به طرف مقابل یا به منافع او را پدید می‌آورد. آسیب‌پذیری از دیگری، معمولاً از طریق پدیده‌های اتکاء و اعتماد رخ می‌دهد. اتکاء عبارت است از این که افرادی که ما با آنها تعامل می‌کنیم برنامه‌ها و هدف‌هایشان را مرتبط با رفتار ما و پیش‌بینی‌شان از رفتار ما شکل می‌دهند. دوستان و اعضای خانواده و نیز اعضای گروه‌ها و نهادهای بزرگتر، تدریجاً طی تعاملاتشان دارای انتظارات متقابلی از هم می‌شوند و این سبب می‌شود از یکدیگر آسیب‌پذیری‌هایی داشته باشند که از بیگانگان ندارند. اصل‌های اخلاقی جلوگیری از آسیب‌رسانی، مربوط به این نوع آسیب‌پذیری هستند.

۱. تبیین‌گودین (۱۹۸۵) درباره‌ی وظیفه‌های خاص، بر محور «آسیب‌پذیری» (vulnerability) می‌گردد. ادعای او این است که طیف وسیعی از وظیفه‌های خاص را می‌توان به این واقعیت وصل کرد که دیگران - فرزندان، دیگر اعضای خانواده، دوستان، طرفهای کسب‌وکار، هم‌وطنان و مانند اینها - خیلی اوقات از اراده‌ی ما آسیب‌پذیرند.

درباره‌ی اتکاء و اعتماد، نکات زیر حائز اهمیت هستند. وقتی ما «عامدانه» برخی افراد را سوق می‌دهیم به این که انتظار داشته باشند ما به انحاء خاصی رفتار کنیم (یا پیش‌بینی کنند که به انحاء خاصی رفتار خواهیم کرد)، ما متحمل وظیفه‌هایی در قبال آن افراد می‌شویم. افراد به تصویری که ما از خودمان در نزد آنها ایجاد کرده‌ایم، اتکاء می‌کنند و اعتماد دارند که ناامیدشان نخواهیم کرد و برنامه‌هایشان برای آینده را بر اساس مفروضاتی بنا خواهند کرد که ما باعث شده‌ایم. ماهیت این وظیفه‌های مربوط به اتکاء و اعتماد، کاملاً عام است. این وظیفه‌ها عملاً در هر تعاملی بین دو فرد می‌توانند پدید آیند، اما تعداد و گستره‌ی تعامل‌های ما با طرف‌های رابطه باعث می‌شود که این وظیفه‌ها در این رابطه‌ها بسیار گسترده باشند. ما عامدانه سبب می‌شویم دوستانمان، همسرمان، و اعضای نزدیک خانواده‌ییمان انتظارات و باورهای مفصلی درباره‌ی رفتار ما پیدا کنند. آنها بر این تصورات تکیه می‌کنند، چه در برنامه‌ریزی برای فعالیت‌هایشان و چه در تنظیم واکنش‌ها و نظراتشان نسبت به ما. از این روست که وظیفه‌های اتکاء و اعتماد در این رابطه‌ها بسیارند. زمینه‌ی کوتاهی در انجام وظیفه، یعنی پاسخ ندادن به اتکاء و اعتماد طرف مقابل، نیز به همین نسبت در این رابطه‌ها بسیار است.

درباره‌ی آسیب‌پذیری، نکات زیر حائز اهمیت هستند. ما وظیفه‌ی عام داریم که «وقتی می‌توانیم به‌آسانی از ایجاد درد و رنج برای افراد دیگر خودداری کنیم، نباید برای آنها درد و رنج ایجاد کنیم». ما وظایفی نیز داریم نسبت به کسانی که در مقابل آسیب‌هایی که می‌توانیم به آنها بزیم بسیار آسیب‌پذیر/شککننده/تأثیرپذیر هستند؛ چون ما عامدانه گام‌هایی برداشته‌ایم که باعث شده آنها آسیب‌پذیر شوند. آسیب‌پذیری در بسترهای گوناگونی رخ می‌دهد، مانند تعاملات در محیط کار و بین دانشجویان و اساتید، اما شدت آن در رابطه‌های نزدیک بسیار زیاد است؛ مثلاً فرزندان در بسیاری زمینه‌ها وابسته به پدر و مادرشان هستند که باید به نیازهای جسمی و عاطفی و رشدی فرزندان‌شان در دوره‌ای طولانی از زندگی فرزندان رسیدگی کنند، و این امر فرزندان را شدیداً در معرض آسیب دیدن از کارهایی قرار می‌دهد که ممکن است والدینشان در فرزندداری بکنند. در دوستی و رابطه‌های عاشقانه نیز آسیب‌پذیری‌های شدید دیگری وجود دارد که ریشه‌ی آنها را می‌توان از جمله وابستگی‌های عاطفی دوطرفه در این نوع رابطه‌ها دانست. این تأثیرپذیری‌ها از آسیب‌رسانی، شبکه‌ی متراکمی از وظایف را در بستر رابطه‌ها پدید می‌آورد. این تراکم وظیفه‌ها، رابطه‌ها را با تعامل‌های پراکنده متفاوت می‌کند؛ اما این وظیفه‌ها را می‌توان با اصل‌های اخلاقی عام که بیرون از بستر رابطه‌ها نیز قابل کاربست هستند، توضیح داد.

ب) دسته‌ی دوم اصل‌های اخلاقی مربوط به وظیفه‌های خاص، از مقوله‌ی جبران فایده‌رسانی هستند. یک اصل اخلاقی عام در این باره این است که «اگر کسی از فعل‌های (و یا احتمالاً از ترک فعل‌های) کس دیگری فایده ببرد، وظیفه دارد آن فایده را به‌نحوی جبران کند». ما وظیفه داریم بدهی‌هایمان را (چه مالی باشند چه غیر مالی) بپردازیم. ما وظیفه‌ی «قدردانی»^۱ از کسانی که به ما به‌نحو عمیق‌تر و نزدیک‌تر فایده رسانده‌اند، نیز داریم. یکی دیگر از انواع این مقوله مربوط است به دو یا چند نفر که در یک فعالیت هماهنگ شرکت دارند که منافی را برای همه‌ی آنها به بار می‌آورد. هر نفر نسبت به دیگری یا دیگران وظیفه دارد که آن مقدار از تلاش برای رسیدن به آن منافع را که بر عهده‌ی اوست، انجام دهد وگرنه سوءاستفاده‌گر خواهد بود. این وظیفه‌های مربوط به «عهده‌ی منصفانه»^۲ مورد بحث بسیار بوده‌اند چون در همه جای زندگی اجتماعی حضور دارند. همچنین به‌عنوان یکی از وظیفه‌های سیاسی‌ای که

۱. درباره‌ی قدردانی (gratitude) و تا حدی تفاوت آن با جبران، ن. ک. Walker, 1981.

2. fair play

شهروندان نسبت به یکدیگر دارند مطرح شده‌اند.^۱ وقتی افراد زحمت می‌کشند و به ما فایده‌هایی می‌رسانند، و به‌ویژه وقتی این کار برای خودشان هزینه دارد، معمولاً موقعیت اخلاقی ما نسبت به آنها تغییر می‌کند؛ یعنی ما دارای وظیفه‌های جبران یا بازپرداخت لطفی می‌شویم که آنها به ما کرده‌اند. اگر برای ما مقدور باشد که به فایده‌رساننده کمک کنیم در حدی که تقریباً برابر با فایده‌ای باشد که او به ما رسانده است، اما چنین نکنیم، معمولاً قصور اخلاقی و نکوهیده خواهد بود.

همانند دیگر اصل‌های اخلاقی که پیشتر ذکر کردیم، اصل‌های جبران فایده‌رسانی نیز در طیف گسترده‌ای از زمینه‌های اجتماعی گوناگون قابل‌کاربست هستند. اگر موج من را از روی قایق به دریا بیندازد و شما خودتان را برای نجات من به خطر بیندازید و من را نجات دهید، من وظیفه خواهم داشت که وقتی شما نیاز به کمک دارید کمکتان کنم، هرچند من و شما کاملاً بیگانه باشیم. اما شبکه‌ی گسترده‌ی تعامل‌ها که در رابطه‌ها وجود دارد، باعث می‌شود که در رابطه‌ها زمینه‌ها و موقعیت‌ها برای تحقق وظیفه‌های جبران و قدردانی نیز گسترده و فراوان باشد. دوست نزدیک یا همسر ما که در بیماری یا بیکاری ما در کنار ما یار و یاور ما بوده است، اگر در زندگی‌اش دچار سختی شود و ما بتوانیم کمکش کنیم، بر ما حق کمک مشابه دارد. بسیاری مبنای همه‌ی وظایف فرزندان بزرگسال نسبت به پدر و مادر سالمندشان را نیز اصل‌های اخلاقی جبران و قدردانی می‌دانند.^۲

پ) دسته‌ی سوم اصل‌های اخلاقی مربوط به وظیفه‌های خاص، بر اهمیت اراده و اختیار موظف تأکید می‌کنند، یعنی بر آنچه او خودش آزادانه خواسته است که در مورد موظف انجام دهد. یک اصل اخلاقی این است که اگر ما درباره‌ی تغییری در وضعیت که به ما پیشنهاد می‌شود اعلام «موافقت» آشکار یا ضمنی بکنیم، نسبت به ذی‌نفعان وظیفه داریم به مفاد موافقت پای‌بند باشیم. برخی محققان معتقدند وظیفه‌های مبتنی بر این اصل، نمونه‌ی اعلا‌ی کل وظیفه‌های خاص هستند.^۳ یک اصل اخلاقی دیگر، این است که اگر ما با کسی «عهد» (وعده) کنیم که کاری را انجام خواهیم داد (و یا انجام نخواهیم داد) نسبت به او وظیفه داریم که به عهدمان پای‌بند باشیم. یک اصل اخلاقی دیگر این است که اگر دو یا چند نفر «قرارداد» ببندند، هرکدام وظیفه دارد به مفاد قرارداد پای‌بند باشد. ویژگی وظیفه‌های ناشی از این اصل این است که دوسویه هستند و هریک از طرف‌ها هم موظف است و هم موظف. اصل‌های این مقوله به‌عنوان مبنای برخی وظایف دست‌کم در رابطه‌های همسری، و دوستی قابل طرح است. مثلاً آلن گیورث مبنای وظایف همسران را این می‌داند که ازدواج یک انتخاب ارادی است؛^۴ چون ما دوستانمان را انتخاب می‌کنیم، یکی از رویکردهایی که فروکاست‌گرا می‌تواند برای تبیین وظیفه‌های دوستی برگزیند، رویکرد مبتنی بر موافقت است. این رویکرد برای این که با پدیدارهای تجربه‌ی دوستی سازگار باشد، باید ادعا کند که وظیفه‌های دوستی را تعامل‌های دوستانه که نوعی «موافقت ضمنی» هستند، پدید می‌آورند. واکنشی که فرد می‌تواند در قبال پیشنهادی که طرف مقابل به او می‌کند، داشته باشد موافقت (یا عدم موافقت) با آن است؛ بنابراین رویکرد مبتنی بر موافقت ناگزیر خواهد بود این افعال موافقت ضمنی فرد را به‌عنوان پاسخهایی به پیشنهادهای ضمنی طرف

1. See Simmons, 1979, esp. Ch. V.

۲. از جمله نک. Schinkel, 2012, pp. 398-403; Blustein, 1982, p. 182.

۳. مثلاً نک. Simmons 1996b.

۴. نک. پانوش ۵.

مقابل که در حال دوست شدن با اوست، تفسیر کند. مثلاً اگر آرش که اخیراً با احمد آشنا شده است، با مشورت دادن به احمد، به پیشنهاد ضمنی او برای دریافت مشورت از آرش پاسخ دهد، به یک معنی در مسیری جلو رفته است که در پایان آن کاملاً دوست احمد خواهد بود و همه‌ی وظیفه‌های پذیرفته‌شده‌ای را که دوستی در بر دارد، خواهد داشت.

در نتیجه، ملاحظه می‌کنیم که اصل‌های اتکاء، اعتماد، آسیب‌پذیری، جبران، قدردانی، موافقت، عهد، و قرارداد که اصل‌های اخلاقی عام یعنی قابل‌کاربست در بسیاری از موقعیتهای گوناگون هستند، اهمیت ویژه‌ای برای رابطه‌ها (از جمله رابطه‌ها با عزیزان و نزدیکان) دارند. فروکاست‌گرا ادعا می‌کند که همه‌ی وظیفه‌هایی که ما نسبت به طرف مقابل در رابطه‌ها داریم، با این‌گونه اصل‌های اخلاقی عام قابل‌تبیین هستند. در ادامه به استدلال مهمی که فروکاست‌گرا در پشتیبانی از موضع خود و در رد موضع فروکاست‌ناگرا می‌تواند طرح کند، می‌پردازیم.

۲. استدلال «آزادی» بر دیدگاه فروکاست و نقد ضدفروکاست‌گرایانه‌ی آن

استدلال مهمی به نفع دیدگاه فروکاست قابل طرح است که مبتنی بر ارزش بنیادین «آزادی» است.^۱ از نظر فروکاست‌گرا داشتن وظیفه‌های طرفداری (مستقل از وظیفه‌های خاص) در تضاد و تعارض با آزادی ما (که در اراده و اختیار ما متبلور می‌شود) است. برخی از وظیفه‌هایی که رابطه‌ها بر عهده‌ی ما می‌گذارند، آزادی ما را محدود می‌کنند؛ در حالیکه مبنایشان هیچ‌یک از افعال اراده‌ی ما نیست. وظیفه‌های طرفداری‌ای که به میزان قابل‌توجهی آزادی فاعل را محدود کنند و نیز ریشه در هیچ فعل اراده‌ی او نداشته باشند، اخلاقاً مردود هستند. این مسأله در مورد همه‌ی رابطه‌ها وجود ندارد، چون ورود به برخی رابطه‌ها مانند دوستی، همکاری و (معمولاً) رابطه‌ی والدین با فرزند، ارادی است؛ اما برخی از رابطه‌ها رابطه‌هایی هستند که ما به اختیار خودمان وارد آنها نشده‌ایم، مانند رابطه‌ی فرزند با والدینش، رابطه با خواهر و یا برادر، رابطه‌ی اعضای مجامع مذهبی (مثلاً اهل یک مسجد) که از اوائل کودکی‌شان عضو آن بوده‌اند، رابطه‌ی هم‌وطنان متولدشده در یک کشور و وظیفه‌های طرفداری در این رابطه‌ها ممکن است سنگین یا پرهزینه باشند و منصفانه نیست که چنین بارهای سنگینی بر دوش افرادی که خودشان هیچ کاری نکرده‌اند تا متحمل آنها شوند، باشد. بسیاری از وظیفه‌های طرفداری فعالیت‌ها و زندگی ما را به میزان قابل‌توجهی محدود می‌کنند (مثلاً فرزندی که باید مراقب مادر زمین‌گیرش باشد). با عنایت به این نکته، افراد باید این مجال را داشته باشند که خودشان تعیین کنند در چه صورت و تا چه اندازه موظف به چنین وظیفه‌هایی هستند.

نگرانی درباره‌ی آزادی، اساساً در تبیین فروکاست‌گرایان از مبنای وظیفه‌های خاص (نک. قسمت پیشین) نیز بروز می‌یابد؛ به این معنی که می‌کوشند در اصل‌های اخلاقی عمل‌های اختیاری فاعل گنجانده شده باشد. البته فروکاست‌گرای هوشمند فعل اراده یا عمل اختیاری را محدود به قرارداد و یا موافقت و یا عهد آشکار نمی‌کند، بلکه مفهومی نسبتاً فراخ برای آن قائل می‌شود. او مثلاً می‌پذیرد که اگر کسی فایده‌ای را از کس دیگری «قبول» کند و بنابراین به صورت ضمنی با آن موافقت کند، در قبال آن، وظیفه خواهد داشت فایده‌رسانی را جبران کند (Simmons, 1979, Ch. V). فروکاست‌گرا معتقد است اصل‌های اخلاقی عام از قبیل اصل‌های

۱. مقایسه کنید با Wellman, 2000, pp. 541 ff; Simmons, 1996a, pp. 248-249.

مطرح شده در قسمت (۱)، شرایط پدید آمدن وظیفه‌ها را تا حد قابل توجهی در اختیار و مهارت موظف قرار می‌دهد؛ مثلاً اصل‌های اتکاء و اعتماد به‌طور معمول فقط وقتی وظیفه پدید می‌آورند که پیش‌بینی‌هایی که دیگران درباره‌ی مقاصد ما می‌کنند، پیش‌بینی‌هایی باشد که ما عامدانه باعث آنها شده باشیم یا حداقل آنها را از آن پیش‌بینی‌ها منصرف نکرده باشیم. از این‌رو، ما نسبت به کسی که پیش‌بینی‌های او درباره‌ی مقاصد و برنامه‌های آینده‌ی ما مبتنی بر استراق‌سمع گفتگوی خصوصی ما با فردی دیگر باشد، اصلاً وظیفه نداریم آن پیش‌بینی‌ها را انجام دهیم و یا کاری جبرانی برای او بکنیم. اصل آسیب‌پذیری نیز عمدتاً فقط وقتی وظیفه پدید می‌آورد که ما عامدانه باعث شده باشیم که دیگران مستعد آسیب دیدن از سوی ما بشوند. ما نسبت به کسی که به ما - بدون این که ما باعث شده باشیم - دل بستگی و سواسی^۱ (به‌قول روانکاوان) پیدا کرده است و عدم توجه ما به او آسیب خواهد زد، وظیفه‌ای نداریم و اگر داشته باشیم، از سنخ وظیفه‌های عام است که نسبت به هر انسانی به‌خاطر انسان بودنش داریم و وظیفه‌های عام وابسته به فعل اراده‌ی ما نیستند.^۲

اولین سنگ‌لاخ مهم برای مدافع این استدلال، وظیفه‌های فرزندان نسبت به والدین است. فروکاست‌گرا وظیفه‌های فرزندان نسبت به پدر و مادر سالمندشان را اصولاً به‌عنوان جبران فایده‌هایی که پدر و مادر در بزرگ کردن فرزند به او رسانده‌اند و یا به‌عنوان قدردانی از تربیت آنها، به‌طور کلی، موجه می‌کند. اشکال علیه فروکاست‌گرا این است که اصل‌های جبران و قدردانی وظیفه‌های مربوطه را مشروط به وقوع فعل اراده‌ی ما نمی‌کنند، زیرا در مواردی هم که ما از حمایت و مراقبت دیگران فایده برده‌ایم، اما با آن موافقت نکرده بوده‌ایم قابل‌کاربست هستند. بر اساس اصل قدردانی، مثلاً وقتی کسی ما را از یک سانحه نجات می‌دهد یا وقتی انواع فایده‌ها را از توجهات والدین و مراقبان و آموزگاران می‌بریم، متحمل وظیفه‌ی قدردانی می‌شویم. فروکاست‌گرا ممکن است پاسخ دهد در این موارد آنچه وظیفه‌ی قدردانی و یا جبران را پدید می‌آورد، این نیست که با نجات موافقت کرده‌ایم یا آزادانه «وارد» رابطه با والدین و... شده‌ایم بلکه این است که این «فایده‌ها را پذیرفته‌ایم»^۳ یا تأیید کرده‌ایم؛ اما این پاسخ درباره‌ی وظیفه‌های فرزندان به والدین قابل قبول به نظر نمی‌رسد؛ زیرا ما در زمان تربیت‌مان و نیز قبل از دریافت هر فایده‌ی اساساً در جایگاهی نبوده‌ایم که تربیت‌مان و نیز آن فایده را بپذیریم یا نپذیریم. فروکاست‌گرا ممکن است اکنون بگوید فایده‌های این رابطه را بعداً می‌پذیریم یا تأیید می‌کنیم، یا بگوید اگر نقش‌هایی که وظیفه‌ها از آنها ناشی می‌شوند، پس از تأمل پذیرفتنی باشند (هرچند ما در واقع قدرت دور انداختن این نقش‌ها را نداریم)، متحمل وظیفه‌های مربوطه خواهیم شد.^۴ اما این نوع تبیین‌ها نمی‌توانند معیار مبتنی بودن وظیفه بر «فعل اراده» را برآورده کنند؛ زیرا آن معیار این است که ما برای این که متحمل وظیفه شویم، باید خودمان کاری کرده باشیم، نه این که بعداً بکنیم. افزون بر این، اگر فروکاست‌گرا می‌پذیرد که وظیفه‌ها می‌توانند بدون فعل اراده نیز پدید آیند، چرا نمی‌پذیرد که می‌توانند صرفاً مبتنی بر خود رابطه باشند!؟

با توجه به نکات فوق، فروکاست‌گرا برای متعهد ماندن به استدلال آزادی، باید (الف) فقط طیف محدودی از اصل‌های اخلاقی

۱. تثبیت‌شدگی (fixation) در مکتب روان‌کاوی زیگموند فروید.

۲. در این باره در ادامه سخن خواهیم گفت.

۳. برای توضیح این مبنا برای وظیفه‌های شهروندی، ن. ک. Simmons, 1979, ch. V.

۴. هاردیمن دیدگاهی نزدیک به این دارد. نک. Hardimon, 1994.

عام را بپذیرد یعنی آن اصل‌هایی که شرط فعل اراده‌ی ما در آنها موجود باشد و (ب) بسیاری از وظیفه‌ها را که ما خودمان را - چه نسبت به عزیزان و نزدیکان مان و چه در زندگی اجتماعی - موظف به آنها می‌دانیم، رد کند. او علاوه بر وظیفه‌های فرزندان به والدین، وظیفه‌های مربوط به برخی رابطه‌های اجتماعی دیگر را نیز باید رد کند؛ مثلاً می‌توان گفت که ما وظیفه‌های خانوادگی نیرومندی نسبت به خواهران و برادران مان داریم. معتقدیم شهروندان نسبت به یکدیگر و نسبت به دولت وظیفه‌هایی دارند، در حالی که اکثر شهروندان بدون اختیار شهروند یک کشور شده‌اند. بسیاری از وظیفه‌های شهروندی مانند پیروی از قانون، پرداختن مالیات، و خدمت سربازی، مزاحم آزادی ما می‌شوند. فروکاست‌گرای مدافع استدلال آزادی ناگزیر است وجود بسیاری از این وظیفه‌ها را رد کند و بدین ترتیب دیدگاه او دیدگاهی تعدیلی یا حذفی خواهد بود.

یک بحث دیگر را نیز باید درباره‌ی استدلال آزادی طرح کنیم. وظیفه‌های عام ما مستقل از اراده‌ی ما هستند؛ چه کاری برای متحمل شدنشان کرده باشیم چه نکرده باشیم، آنها به ما نسبت داده می‌شوند، مثلاً وظیفه‌ی آسیب نرساندن، ما نمی‌توانیم آسیبی را که به کسی رسانده‌ایم، مثلاً این‌گونه توجیه کنیم که هیچگاه قول نداده بودیم که به دیگران آسیب نرسانیم. شکی نیست که برخی وظیفه‌های عام سنگین و پرهزینه هستند و آزادی ما را به میزان قابل توجه و به مدت طولانی محدود می‌کنند. فروکاست‌گرا این وظیفه‌ها را که ما هیچ کاری برای متحمل شدن آنها نکرده‌ایم، مردود نمی‌داند و قبول دارد که گاهی افراد دارای این وظیفه‌ها هستند. ولمن که فروکاست‌گراست، می‌گوید: «من فکر نمی‌کنم لیبرال^۱ بودن مستلزم انکار همه‌ی وظیفه‌های غیراختیاری است...» (Wellman, 2000, p. 542). اشکال به فروکاست‌گرا این است که به وظیفه‌های طرفداری اعتراض می‌کند، اما به وظیفه‌های عام نه، در حالی که هر دو مستقل از فعل اراده‌ی ما هستند؛ مثلاً وظیفه‌های کمک مردمان ثروتمند جهان به فقرا جهان؛ برخی برابری‌گرایان جهان‌وطن^۲ معتقدند مبنای آنها این است که کشورهای ثروتمند در گذشته از کشورهای فقیر بهره‌کشی کرده‌اند، برخی دیگر معتقدند فقر فی نفسه نقض حقوق انسان است؛ برابری‌گرایان اتفاق نظر دارند که این وظیفه‌ها وظیفه‌های سنگینی هستند که کشورهای ثروتمند تا کنون نتوانسته‌اند انجامشان دهند. شکی نیست که انجام این وظیفه‌های سنگین، آزادی مردمان کشورهای ثروتمند را محدود خواهد کرد. چرا فروکاست‌گرا فقط وظیفه‌های طرفداری را مردود می‌داند؟ آیا وظیفه‌های طرفداری تفاوت اصولی مرتبگی با وظیفه‌های عام دارند؟ او ممکن است پاسخ دهد که تفاوت وظیفه‌های طرفداری این است که به وسیله‌ی آنها برخی افراد می‌توانند مطالباتی ناموجه از ما داشته باشند و این به آنها تسلطی بیش از حد بر زندگی ما می‌بخشد؛ اما این مسأله پیش می‌آید که مگر افراد به وسیله‌ی وظیفه‌های عام نمی‌توانند مطالباتی از ما داشته باشند و این به آنها تسلط بر زندگی ما نمی‌دهد؟

پاسخ فروکاست‌گرا اصولاً باید این باشد که تسلطی که وظیفه‌های عام فراهم می‌کنند، زیاد نیست، اما تسلطی که وظیفه‌های طرفداری ایجاد می‌کنند، بسیار زیاد است. چرا؟ چون - به بیان سمیونل شفلر (Scheffler, 1997, p. 203) - مهم‌ترین رابطه‌ها و

۱. کسی که بر دو ارزش بنیادی آزادی و برابری تأکید دارد.

۲. cosmopolitan egalitarians برای مطالعه‌ی استدلال‌های این متفکران درباره‌ی این وظیفه نگاه کنید به:

نقش‌های اجتماعی^۱ به میزان قابل توجهی «هویت‌های اجتماعی» (نگاهی که هریک از ما به خودش دارد و نگاهی که دیگران به او دارند) ما را می‌سازند. برخی از رابطه‌ها، رابطه‌هایی هستند که ما به‌اختیار وارد آنها نشده‌ایم. از همین رو، اگر این رابطه‌ها، پدیدآورنده‌ی وظیفه‌های طرفداری تلقی شوند، آن‌گاه به همین میزان ما محکوم به هویتی اجتماعی که خودمان انتخاب نکرده‌ایم، خواهیم بود. برخلاف وظیفه‌های عام، وظیفه‌های طرفداری‌ای که مبتنی بر هیچ فعل اراده نیستند، آزادی ما در تعیین کیستی اجتماعی خودمان را بسیار محدود می‌کنند. بر این اساس، وظیفه‌های طرفداری به برخی افراد تسلطی بیش از حد بر زندگی ما می‌دهند. در پی بحث جاری، به نظر می‌رسد نگرانی بنیادی فروکاست‌گرا در باب آزادی، این نیست که وظیفه‌های طرفداری‌ای که مبتنی بر فعل اراده نیستند به برخی افراد تسلط بر وقت و توان و منابع ما می‌بخشند، زیرا وظیفه‌های عام نیز چنین هستند؛ نگرانی بنیادی او این است که این چنین وظیفه‌های طرفداری، به برخی افراد تسلط بر کیستی ما را می‌بخشند که محدودیتی اساسی‌تر برای آزادی و اراده و اختیار ماست.

آزادی تعیین هویت خود قابل اغماض نیست؛ برای ما مهم و ارزشمند است که شکل‌گیری هویت اجتماعی مان هرچه بیشتر در اختیار خودمان باشد. فروکاست‌گرا در این باب بر صواب است؛ اما او بر خطاست که فکر می‌کند ما واقعاً می‌توانیم همه‌ی رابطه‌هایی را که به‌اختیار وارد آنها نشده‌ایم، مانند رابطه با مادر، پدر، خواهر، برادر، هم‌مذهبان، هم‌وطنان، و... کنار گذاریم، یا می‌توانیم فقط به رابطه‌هایی که می‌خواهیم وارد شویم. چنان‌که سمیوئل شفلر به‌درستی می‌گوید: «هریک از ما در شبکه‌ای از رابطه‌ها زاده می‌شویم، و جهان اجتماعی ما بسیار پیش از آن که بتوانیم فاصله‌ی تأملی از آن بگیریم یا جایگاه‌مان را در آن انتخاب کنیم، ادعای مالکیت ما را دارد» (Scheffler, 1997, p. 204). پس توانایی ما برای شکل‌دهی و تعیین هویت مان محدودیت‌هایی دارد. شاید فروکاست‌گرا ادعای خفیف‌تری بکند و بگوید ما دست‌کم می‌توانیم تعیین کنیم که رابطه‌هایی که به‌اختیار واردشان نشده‌ایم، چقدر در زندگی مان اهمیت داشته باشند؛ اما این ادعا نیز بر خطاست، چون تأثیر رابطه‌های غیراختیاری ما بر پیشینه‌ی ما بیرون از کنترل ماست. ما نخواهیم یا نخواهیم، این رابطه‌ها زندگی ما را شکل می‌دهند و بر نگاه ما به خودمان و نگاه دیگران به ما (همان کیستی ما) اثر می‌گذارند. پس تعیین اهمیت رابطه‌هایی که به‌اختیار واردشان نشده‌ایم نیز کاملاً در دست ما نیست. هرچند اهمیت و ارزش آزادی و اختیار و اراده در اخلاق مسلم است، اما اهمیت و ارزش اخلاقی رابطه‌های ما با افراد دیگر کاملاً وابسته به آزادی و اختیار و اراده‌ی ما نیست، بلکه جنبه‌های مستقل دارد.

نکته‌ی دیگری نیز هست که فروکاست‌گرا باید به آن توجه کند. رابطه‌ها صرفاً آزادی‌زدا نیستند، بلکه در آنها آزادی‌هایی وجود دارد که ما می‌توانیم اعمالشان کنیم. موظف‌ها در بسیاری موارد در انجام وظیفه‌های «غیرتام»^۲ طرفداری می‌توانند به «صلاح‌دید» خودشان عمل کنند. موظف‌ها که دریافت‌کننده خیرهای رابطه هستند نیز می‌توانند بر اساس صلاح‌دید خودشان تصمیم بگیرند که این خیرها را چگونه دریافت کنند، چگونه از آنها لذت ببرند، و چگونه آنها را با طرف مقابل در رابطه به اشتراک گذارند؛ مثلاً، این نکات درباره‌ی خیرهای رابطه‌ی فرزند-والدین که شامل «نزدیکی»، «تجربه‌های خانوادگی» و «دوام خانواده» هستند و محتوای وظیفه‌های فرزندی را تشکیل می‌دهند، صادق هستند. آزادی دیگر این است که رابطه معمولاً به شرکت‌کنندگان نحوی از کنترل بر

۱. نقش‌های اجتماعی، یعنی نقشهایی که ما در رابطه‌ها داریم، مانند فرزند، پدر، دوست، هم‌وطن، و...

2. imperfect

مسیر و سمت‌وسوی آینده‌ی رابطه می‌دهد. هر شرکت‌کننده در رابطه، رابطه را در همکاری با شرکت‌کننده‌ی دیگر پیش می‌برد، و این نحوی از آزادی است؛ مثلاً با وجود اینکه ما وظیفه‌هایی نسبت به خواهر یا برادرمان داریم، کارهایی نیز هست که می‌توانیم آزادانه با آنها انجام دهیم و این آن کارها را متحول می‌کند.

۳. ساختار و بنیادهای دیدگاه ضد فروکاست و دفاع از آن

دیدگاه ضد فروکاست صد البته موافق است که ما نسبت به کسانی که با آنها رابطه داریم، وظیفه‌های عام و وظیفه‌های خاص داریم، از آن حیث که آنها انسانهایی هستند که ما با ایشان به شیوه‌هایی تعامل‌هایی داشته‌ایم که پدیدآورنده‌ی مطالبه‌های اخلاقی (احتمالاً گسترده) است؛ اما این دیدگاه تأکید دارد که ما نسبت به آنها به موجب خیرهای رابطه‌مان با آنها نیز وظیفه‌هایی داریم (که از مقومات آن رابطه هستند) و محتوای این وظیفه‌ها کارهایی است که باید برای آنها نه به‌عنوان اینکه انسان هستند، بلکه به‌عنوان اینکه فرزند، همسر، مادر، پدر یا دوست ما و مانند اینها هستند، انجام دهیم. این وظیفه‌ها که آنها را وظیفه‌های طرفداری نامیده‌ایم، قابل ابتناء بر اصل‌های اخلاقی عام نیستند، بلکه مستقل از آنها هستند.

وظیفه‌های طرفداری از «رابطه»‌ها جدایی‌ناپذیر هستند؛ به این معنی که در بستر رابطه‌ها رخ می‌دهند و برای فهم آنها فهم این بستر ضروری است. آنچه میان رابطه و وظیفه‌های طرفداری پیوند جدایی‌ناپذیر برقرار می‌کند، این است که «خیرهای رابطه» مبنای وظیفه‌های طرفداری هستند. خیرهای رابطه را شرکت‌کنندگان رابطه با هم به وجود می‌آورند و این کار را با تعامل‌هایشان که متقابلاً به یکدیگر معطوف می‌کنند، انجام می‌دهند. در ادامه، در حد حوصله‌ی این گفتار می‌کوشیم فهمی از رابطه و از خیرهای آن پیدا کنیم.

رابطه تعامل‌های قابل توجه و بادوام بین دو نفر (یا بیش از دو نفر) است که مورد تصدیق و تأیید متقابل آنهاست. تعامل، رابطه را از «نسبت» متمایز می‌کند. در اینجا به دو نوع نسبت^۱ که بسیار محتمل است با رابطه خلط شوند، اشاره می‌کنیم. اولاً نسبتی که جمع کثیری از افراد به سبب داشتن یک یا چند ویژگی مشترک دارای آن هستند، مثلاً ویژگی «از ایل بختیاری بودن»، «مرد بودن»، «ایرانی بودن» و ... این نسبت‌ها اگرچه ممکن است زمینه را برای تعامل و بنابراین رابطه بین افراد دارای نسبت مساعد کنند، اما غیر از تعامل و رابطه هستند. نسبت بر اساس ویژگی مشترک نمی‌تواند وظیفه‌های طرفداری پدید آورد؛ چون به صرف یک ویژگی مشترک چیزی بین افرادی که آن را دارند، جریان ندارد؛ مثلاً من نسبت به مردان دیگر به این دلیل که مرد هستیم، وظیفه‌های طرفداری ندارم. ثانیاً نسبتی که دو یا چند فرد به سبب قرار گرفتن در یک موقعیت یا جایگاه دارای آن هستند که با موقعیت یا جایگاه فرد دیگر ارتباط دارد، مانند: همسایگی، هم‌وطن، هم‌مذهب، هم‌شهری، فامیل بودن، همسری، خواهری، برادری و ... نسبت داشتن این جایگاه‌ها با هم یا اساس زیستی دارد یا اساس عرفی یا قانونی یا مانند اینها. صرف این که دو فرد بر اساس جایگاه با یکدیگر نسبت دارند (مثلاً همسایه هستند)، لازم نمی‌آورد که با یکدیگر رابطه داشته باشند، چون رابطه نیازمند تعامل قابل توجه است. دو همسایه ممکن است هیچ کاری با هم نداشته باشند و حتی از همدیگر بدشان بیاید (البته این نوع نسبت با رابطه پیوندهایی دارد، مثلاً نسبت همسایگی، ساختار خاصی برای تعامل (و بنابراین رابطه‌ی) دو همسایه تعیین می‌کند). رابطه فراتر یا فزون‌تر از این نوع نسبت است. این نوع نسبت

نمی‌تواند وظیفه‌های طرفداری پدید آورد.

رابطه «تعامل» است، یعنی طرفهای رابطه به کنش معطوف به طرف مقابل دست می‌زنند. ما با دوستان، والدین، فرزندان مان، ... و برای آنها و نسبت به ایشان کارهایی می‌کنیم؛ مثلاً دوستان با هم تفریح می‌روند، با هم درس می‌خوانند، با هم ورزش می‌کنند، صحبت می‌کنند، در شادی‌ها و ناراحتی‌های یکدیگر واقعاً شریک می‌شوند. تعامل فقط با هم انجام دادن کارها نیست بلکه می‌توان مفهومی وسیع از آن مراد کرد؛ مثلاً تعمیر یک وسیله برای دوست یا چند ساعت نگهداری از فرزند او نیز تعامل به شمار می‌آید؛ چون به تحکیم و دوام دوستی کمک می‌کند. تعامل یا تعامل‌ها برای این که رابطه بسازند، باید مقدارشان «قابل توجه» باشد. دو همسایه که ماهی یک بار همدیگر را می‌بینند و احوال‌پرسی می‌کنند، تعاملی «قابل توجه» ندارند، هرچند تعامل آنها «بادوام» است. تعامل‌های بادوام با دیدارهای کوتاه و با تجربه‌های جمعی موردی تفاوت دارند، مثلاً ما با بیگانه‌ای که در فروشگاه مدتی با او صحبت می‌کنیم، رابطه نداریم. یا شرکت‌کنندگان در یک همایش با هم رابطه ندارند. منظور از «تصدیق و تأیید» این نیست که طرف‌های رابطه حتماً از آن لذت ببرند یا آن را گرمی بدانند، بلکه این است که هر کدام از طریق تعامل‌های معطوف به طرف مقابل پیوندی را که با طرف مقابل دارند، قبول داشته باشند. تصدیق و تأیید باید متقابل باشد. اگر من تلاش کنم که با یکی از خویشاوندانم صحبت کنم و از این طریق با او ارتباط برقرار کنم، اما او با من سردی کند و کاری را که من نسبت به او می‌کنم، تأیید نکند، ما با هم رابطه نداریم. تأیید متقابل ویژگی همه‌ی رابطه‌هاست، نه فقط رابطه‌های نزدیک. وقتی شهروندان رأی می‌دهند، رابطه‌یشان را با دیگر شهروندان و با دولت تأیید می‌کنند (چون رأی دادن جنبه‌ی نمادین نیز دارد و فقط انتخاب افراد برای پست‌ها نیست).

ویژگی دیگر تعامل‌هایی که رابطه را می‌سازند، این است که محتوای آنها خیرهای بین‌طرفینی مبادله‌ناپذیر است. پیش از توضیح این نوع خیرها در ادامه، آنها را در مقابل خیرهای اقتصادی قرار می‌دهیم. اگر ما با کسی تعامل صرفاً اقتصادی داریم، با او رابطه نداریم. وقتی ما از مغازه قهوه می‌خریم، با کشاورزانی که دانه‌های این قهوه را در شرق دور تولید کرده‌اند، تعامل می‌کنیم؛ زیرا بر منافع آنها تأثیر علی می‌گذاریم. محتوا یا وسیله‌ی این تعامل خیرهای غیرشخصی اقتصادی است، نه خیرهای بین‌طرفینی مبادله‌ناپذیر. تعامل با تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان در جهان، از طریق واسطه‌های متعدد صورت می‌گیرد که رودرو نیست (برخلاف تعامل‌های بین اعضای خانواده و بین دوستان) و نه حتا از طریق شرکت در نهادهای مشترک (برخلاف تعامل‌های اجتماعی و سیاسی شهروندان). در مجموع، برای داشتن تصویری زنده از چیستی رابطه و تعامل‌های سازنده‌ی آن می‌توان به این مثال مشهور توجه کرد که مادر صرفاً به این علت که پسرش را به دنیا آورده است با او رابطه ندارد؛ برای اینکه با او رابطه داشته باشد باید برای او مادری بکند و پسر هم باید پسری بکند تا تصدیق متقابل رخ دهد.

خیرهای رابطه چه هستند؟ شرکت‌کنندگان در رابطه، از طریق تعامل‌های معطوف به طرف مقابل، خیرهای رابطه را با هم به وجود می‌آورند. یک نقش شرکت‌کنندگان در رابطه، نقش فاعلیت است. آنها در این نقش با هم خیرهای رابطه را به وجود می‌آورند. نقش دیگر آنها نقش دریافت‌کننده است. آنها در این دو نقش بر خیرهایی که به وجود می‌آورند، «ارج» یا «ارزش» می‌نهند. خیرهای رابطه، بنا بر ماهیت‌شان، به صورت یک جانبه قابل ایجاد نیستند، بلکه شرکت‌کنندگان در رابطه باید هم فاعل و هم دریافت‌کننده باشند تا خیرهای رابطه به وجود آیند. خیرهای رابطه از مقوماتی هستند که یک رابطه را تشکیل می‌دهند. برخی از این خیرها عبارتند از:

صمیمیت، نزدیکی،^۱ گرمی، دغدغه‌ی دوجانبه، هدف‌های مشترک، و ... خیرهای رابطه عمدتاً مادی نیستند و نیز مبادله‌ناپذیر هستند. خیرهای رابطه اساساً در شکوفایی یا بهروزی انسانها نقش دارند و به این معنی خیرهای عینی هستند. مدافع دیدگاه ضدفروکاست دست‌کم معتقد است که خیرهای رابطه و بنابراین خود رابطه «به‌نحو غیروسیله‌ای»^۲ ارزشمند هستند؛ یعنی خیرهای رابطه، هدف‌های ارزشمند هستند نه وسیله‌های ارزشمند. یک چیز در صورتی ارزش غیروسیله‌ای دارد که ارزشش ناشی از وسیله بودنش برای یک هدف مستقل (نهایی) نباشد. مثلاً اگر من بر رابطه‌ام با شما ارج بنهم و هدفم از این رابطه فقط کسب عایدات اقتصادی آن باشد، آن‌گاه رابطه‌ی ما فقط ارزش وسیله‌ای دارد (و هیچ وظیفه‌ی طرفداری پدید نمی‌آورد) یا مثلاً ارزش رابطه‌ی شهروندی ناشی از این نیست که وسیله‌ی تحقق هدفی نهایی مانند مجموع بهترین پیامدها (مورد نظر برخی پیامدگرایان)^۳ است.

لزومی ندارد که ارزش غیروسیله‌ای خیرهای رابطه «ذاتی»^۴ باشد؛ ارزش غیروسیله‌ای «غیرذاتی»^۵ برای خیرهای رابطه کافی است (و مدافع دیدگاه ضدفروکاست می‌تواند به همین بسنده کند). در این باب می‌توانیم از بحث‌های کریستین کرسگارد از جمله درباره‌ی «دو تمایز در خوبی» بهره بگیریم (Korsgaard, 1983; 1996, pp. 249-274). اولین تمایز بین ارزش وسیله‌ای و ارزش غیروسیله‌ای یا بین وسیله‌ها و هدف‌های نهایی است. شکی نیست که ارزش وسیله‌ها «مشروط»^۶ است به ارزش هدف‌های نهایی‌ای که وسیله‌ها علت به وجود آمدن آنها هستند، اما هدف‌های نهایی به خاطر خودشان ارزشمند هستند. لیکن همه‌ی هدف‌های نهایی، ارزش «نامشروط»^۷ ندارند، چون شروط ارزشمند محدود به شروط وسیله‌هدفی نیست. دست‌کم سه نوع هدف نهایی (ارزش غیروسیله‌ای) مشروط وجود دارد: تشکیل‌دهنده، مشروط به تحقق وضعیتی دیگر، مشروط به اخلاق. هدف نهایی کاملاً نامشروط، «ذاتی» یا «غایی» است. به‌طور طبیعی درباره‌ی مصادیق ارزش ذاتی اختلاف نظر بسیار است. برخی معتقدند «بهروزی انسانها» یک ارزش ذاتی است.

ادعای ضدفروکاست‌گرا فقط این است که رابطه‌ی ارزشمند و خیرهای آن، نه به‌عنوان وسیله‌ی علی تحقق هدفی دیگر بلکه به خاطر خودش ارزشمند است، گرچه می‌تواند به انحاء فوق مشروط باشد. مثلاً ارزش رابطه‌ی دوستی به خاطر خودش (غیروسیله‌ای) است، اما مشروط است به این که شرکت در این نوع رابطه بخشی از بهروزی انسانها باشد؛ دوستی، وسیله یا علت به وجود آوردن بهروزی انسانها نیست بلکه جزء تشکیل‌دهنده‌ی آن (نوع نخست پیش‌گفته) است. رابطه‌های خانوادگی نیز همین‌گونه هستند. تشکیل‌دهنده بودن ارزش این رابطه‌ها، برای ما یکی از وضعیت‌هایی را روشن می‌کند که در آن، رابطه ارزشمند نیست و شرکت‌کننده

۱. نزدیکی در رابطه‌های خانوادگی به این معنی است که طرفین برخی از نقاب‌های اجتماعی‌شان را می‌اندازند و خودهای اصیل‌شان می‌شوند؛ همدیگر را کمتر قضاوت می‌کنند. بریگهوس و سویفت نزدیکی در رابطه‌ی کودکان با والدین را عبارت از این می‌دانند که آنها خودشان را ناخودآگاهانه و نامشروط و خودجوش با والدینی که ملتزم به منافع آنها هستند به اشتراک می‌گذارند (Brighouse and Swift, 2006, p. 93).

۲. noninstrumentally. مثلاً ن. ک. Scheffler, 1997, p. 198. شفلر این مطلب مهم را «توضیح» نمی‌دهد. نگارنده در ادامه می‌کوشد آن را تبیین کند.

۳. نک. Goodin, 1988, p. 678.

4. intrinsic

5. extrinsic

6. conditional

7. unconditional

در رابطه دلیلی برای ارج نهادن بر رابطه ندارد. آن وضعیت این است که رابطه‌ی مورد نظر، به زیان بهروزی شرکت‌کننده است (مانند بدرفتاری یک طرف با طرف دیگر).^۱

رابطه‌های ارزشمند غیر وسیله‌ای، چون خود هدف نهایی هستند وظیفه‌های طرفداری را «مستقلاً» پدید می‌آورند و به این معنی وظیفه‌های طرفداری مستقل هستند. در نتیجه، نسبت داده شدن این وظیفه‌ها به طرفهای رابطه، وابسته به این نیست که رابطه‌ی مبنای آنها، مثلاً وسیله‌ی کارآمد تحقق بهترین وضعیت (در جهان) باشد. تا جایی که رابطه‌های ما واقعاً ارزش داشته باشند (دارای برخی خیرها باشند) یا به بیان دیگر ارج نهادن بر آنها معقول باشد، معقول خواهد بود که ما خودمان را دارای وظیفه‌های طرفداری بدانیم. این انتقال بی‌واسطه از ارزش غیر وسیله‌ای رابطه به وظیفه‌های طرفداری مربوط به آن رابطه، «عینی» است یعنی فراتر از این که ما چه فکر می‌کنیم درباره‌ی این که کدام رابطه‌ها ارزشمندند و دارای کدام وظیفه‌های طرفداری هستیم. این انتقال به صورت ذهنی یعنی در سطح فکر ما نیز می‌تواند وجود داشته باشد. از جمله‌ی چیزهایی که ما ارج می‌نهمیم، رابطه‌هایمان با یکدیگر است. ارج نهادن غیر وسیله‌ای رابطه‌ی خود با فرد دیگر، از جمله خود را دارای وظیفه‌های طرفداری نسبت به آن فرد دانستن است؛ به بیان ساده‌تر، در صورتی که ما رابطه‌مان با فرد دیگر را به نحو غیر وسیله‌ای ارج نهمیم، وظیفه‌های مستقل طرفداری نسبت به آن فرد را قبول داریم. قبول داریم که «آن دسته از منافع آن فرد که وابسته به رابطه هستند» توجیه‌هایی برای عمل در اختیار ما می‌نهند که دست‌کم در نگاه نخست قطعاً می‌نمایند، و اگر این رابطه وجود نمی‌داشت ما این توجیه‌ها را نمی‌داشتیم. اگر رابطه‌مان با آن فرد را پدیدآورنده‌ی وظیفه‌های طرفداری نسبت به او ندانیم، ارج نهادن غیر وسیله‌ای این رابطه معنی ندارد.

همه‌ی خیرهای رابطه، خیرهای فاعلیت هستند، به این معنی که دارای نوع خاصی از ارزش هستند که ما به چیزهایی که خودمان ایجاد کرده‌ایم می‌نهمیم. و نیز خیرهای فاعلیت جمعی هستند، به این معنی که دلیل ارزشمند بودن آنها این است که توسط طرفهای رابطه که هم نقش فاعل را دارند و هم نقش دریافت‌کننده را—ایجاد شده‌اند. خیرهای رابطه، برای فاعلان و دریافت‌کنندگان یک نحو «ارزش شخصی» دارند به این معنی که آنها برای قبول این ارزش دلیلی خاص دارند که افراد خارج از این رابطه ندارند. به بیان دیگر، دلیلهایی که طرفهای رابطه برای ارج نهادن بر خیرهای رابطه‌شان دارند، دلیلهای «فاعل وابسته» هستند. افراد بیرون از رابطه، دلیلهای «مستقل از فاعل» دارند برای قبول ارزش خیرهای رابطه‌ها.^۲ بر این اساس، می‌توان گفت ارزش خیرهای رابطه را فقط طرفهای رابطه به طور کامل درک می‌کنند. مثلاً فقط من ارزش اعتمادی که دوستم به من دارد را کاملاً می‌فهمم و حس می‌کنم.

۱-۳. استدلال بر دیدگاه ضد فروکاست

نزدیک‌ترین و ملموس‌ترین استدلال یا پشتوانه‌ی دیدگاه ضد فروکاست این است که با پدیدارهای تجربه‌ی ما در طرح و بیان دلیل و مبنای وظیفه‌های طرفداری مان همخوانی دارد. ما خیلی اوقات رابطه‌هایمان را با افراد—نه تعامل‌های پراکنده یا خاص مان با آنها—به عنوان مبنای وظیفه‌های طرفداری مان نسبت به آنها مطرح می‌کنیم. اگر شما از من بپرسید چرا در جلسه حضور نیافتم، پاسخ

۱. به دلیل عدم گنجایش این گفتار، از ذکر نمونه برای دو نوع دیگر در می‌گذریم.

۲. نک. Scheffler, 2004, pp. 250–252 که حاوی تردیدهایی درباره‌ی تمکیک دلیلهای فاعل وابسته از دلیلهای مستقل از فاعل است.

قابل قبول من می‌تواند این باشد که چون بایست به پدرم که زمین خورده بود رسیدگی می‌کردم. یا مثلاً شما ممکن است بگویید ناگزیر بودم به دوستم کمک کنم که ماشینش خراب شده بود. یا مردی می‌گوید باید بروم همسر را از ایستگاه قطار به خانه بیاورم چون همسر است. بسیاری از مادران در توضیح دلیل وظیفه‌هایشان نسبت به فرزندشان می‌گویند: «چون فرزندم است» یا «چون فرزندم است و دوستش دارم». در این‌گونه بیان‌ها آشکار است که مبنای وظیفه این واقعیت ساده است که فاعل در یک نوع رابطه با افرادی قرار دارد که فایده‌های عمل او را دریافت خواهند کرد. اگر ظاهر تلقی‌هایمان در این تجارب را بپذیریم، در پی آن، فرض طبیعی این خواهد بود که خود این رابطه‌ها مبنای این وظیفه‌ها هستند. ادعای ضد فروکاست‌گرا همین است و معتقد است اساس درک ما از این امور صحیح است. همخوانی ضد فروکاست‌گرایی با تجربه‌ی ما دلیل مهمی برای پذیرفتن آن است.

فروکاست‌گرا در پاسخ به این استدلال ممکن است بکوشد بیان‌های ما درباره‌ی مبنای وظیفه‌مان در این موارد را تأویل کند. او مثلاً می‌تواند بگوید مطرح کردن رابطه‌ها به عنوان مبنای وظیفه، از باب تلخیص کارآمد است. زیرا او، چنان که در قسمتهای پیشین گفتیم، معتقد است در رابطه‌ها تراکم عواملی که کاربست اصول اخلاقی عام (مانند اصل جبران، اتکاء، و...) را برمی‌انگیزند، بسیار زیاد است. از سوی دیگر، اکثر ما درکی از این موضوع داریم چون کم یا بیش این رابطه‌ها را تجربه کرده‌ایم. در این شرایط، اشاره به رابطه روش آسانی است برای مطلع کردن شنونده از مبنای واقعی وظیفه‌ها. مثلاً نیازی نیست من توضیح دهم مردی که زمین خورده است، کسی است که سال‌ها مراقب و نگران من و در همه‌ی مراحل پشتیبان پیشرفت من بوده و... و بنابراین من از باب قدردانی وظیفه دارم اکنون که او نیازمند کمک است مراقبش باشم. می‌توانم فقط بگویم او پدرم است و زمین خورده است و باید به مشکلات او رسیدگی کنم. این پاسخ فروکاست‌گرا، عدم‌پذیرش پدیدارهای تجربه‌ی ماست. فقط در صورتی تلاش فروکاست‌گرا برای عدم‌پذیرش آنها معقول خواهد شد که او برای این عدم‌پذیرش، «دلیل مستقل نیرومندی» ارائه کند؛ اما به هر حال تردیدی نیست که این پدیدارها به خودی خود، دیدگاه ضد فروکاست را تقویت می‌کنند.

بدین سان، دیدگاه فروکاست با تجربه‌ی ما ناهمخوان است. اگر ما با مادری مواجه شویم که در توضیح وظیفه‌هایش نسبت به فرزندش اولین چیزی که می‌گوید این است که «من و پدرش او را به دنیا آورده‌ایم» یا «من با پدرش قرار گذاشتیم که مراقب او باشیم» یا «فرزندم از کارهای من خیلی آسیب‌پذیر است»، با خودمان خواهیم گفت در رابطه‌ی این مادر و فرزند مشکلی وجود دارد. چنان که پیتر ریلتن اشاره کرده است، فردی که چنین مبنایی برای وظیفه‌هایش نسبت به نزدیکانش مطرح کند، دچار «بیگانگی»^۱ است. این‌گونه مبنای، به این معنی است که او این کارها را «به خاطر فرزندش و به خاطر رابطه‌ای که بینشان وجود دارد» انجام نمی‌دهد، بلکه به خاطر اصول اخلاقی انجام می‌دهد. این بیگانگی، یک حس تنهایی یا خلأ یا فقدان برخی چیزهای باارزش مانند حس تعلق است. بیگانگی چنین مادری ممکن است در دیگران رنج روانی ایجاد کند و برخی انواع ارزشمند رابطه را ناممکن کند. رابطه‌های محبت‌آمیز، دوستی‌ها و وفاداری‌های جمعی، از جمله‌ی مهم‌ترین مؤلفه‌های برخی انواع بهروزی انسان هستند و زندگی را ارزنده می‌کنند (Railton, 1984, esp. pp. 135-139). زندگی این مادر و فرزند، به بیان مایکل استاکر، دچار فقر اخلاقی است، چون «از

لحاظ آنچه که ارزشمند است، عمیقاً دچار نقص است» (Stocker, 1976, p. 455).

پاسخ فروکاست‌گرا به این اشکال اصولاً تفکیک «انگیزه»ی انجام این وظیفه‌ها از «مبنا»ی اخلاقی آنهاست. انگیزه‌ی (که امری ذهنی است) مادر در انجام وظیفه‌ها نسبت به فرزندش (مثلاً شب‌بیداری برای او) می‌تواند این باشد که «چون او فرزندم است» یا «چون دوستش دارم» (و فروکاست‌گرا مخالفتی با این ندارد)، اما مبناى اخلاقی این وظیفه‌ها اصول اخلاقی عام است. این به بیان استاکر «شیزُ فرینیا بین عقل و انگیزه در حوزه‌هایی از ارزش است که بسیار مهم و نافذ هستند». اگر فروکاست‌گرا اصرار بورزد که دلیل‌های اخلاقی باید انگیزه‌های فاعلان را کنترل کنند نه برعکس، می‌توان او را به درستی متهم کرد به این که به رابطه‌ها وقعی نمی‌نهد. اگر دوست شما دائماً شرایط دوستی‌اش با شما را مرور کند و حاضر باشد این دوستی را در پیشگاه اصول اخلاقی عام فدا کند، او دیگر دوست خوبی نخواهد بود (Stocker, 1976, pp. 456-462; Railton, 1984, pp. 135-137). به شکل عام‌تر، مشکل تفکیک بین «انگیزه» و «دلیل» این است که اخلاق را پدیده‌ای خشک، محدودکننده، و دور تصویر می‌کند نه پدیده‌ای معتدل و انسانی.

در حمایت از دیدگاه ضدفروکاست دو استدلال یا ملاحظه‌ی دیگر هم می‌خواهیم طرح کنیم، که مبتنی بر موارد و موقعیت‌هایی هستند که در آنها حکم دیدگاه ضدفروکاست قابل قبول، اما حکم دیدگاه فروکاست غیرقابل قبول به نظر می‌رسد. فروکاست‌گرا معتقد است که وظیفه‌های ما نسبت به کسانی که ما با آنها رابطه داریم وابسته به یا برگرفته از اصول اخلاقی عام هستند که در بیرون از روابط نیز قابلیت کاربرد دارند. استدلال اول این است که برخی موقعیت‌ها نشان می‌دهند نوع یا چستی وظیفه‌هایی که ما در برخی رابطه‌ها دارای آنها هستیم با نوع یا چستی وظیفه‌هایی که اصلهای اخلاقی عام برای ما پدید می‌آورند تفاوت دارد. گویی وظیفه‌های دسته‌ی اول عنصری دارند که در وظیفه‌های دسته‌ی دوم وجود ندارد. برای توضیح مطلب، وظیفه‌های فرزندان نسبت به والدین سالمند را در نظر می‌گیریم. فروکاست‌گرا می‌کوشد این وظیفه‌ها را بر اساس اصل‌های جبران و قدردانی تبیین کند. رفته رفته که توانایی والدین ما برای مراقبت از خودشان کاهش می‌یابد، وظیفه‌های اخلاقی ما برای رسیدگی به آنها سنگین‌تر می‌شود، به ادعای فروکاست‌گرا این وظیفه‌ها عمدتاً ناشی از این هستند که والدین ما در زمان بزرگ شدن ما حمایت و کمک فراوانی به ما کرده‌اند. حال موقعیت دیگری را در نظر بگیریم. کسی که نه می‌شناسیمش و نه رابطه‌ای با ما داشته است، حمایت و کمک فراوانی به ما کرده است. او خیری است که خواسته نامش فاش نشود تا خالصانه برای رضای خدا نیکوکاری کند، و ما را به صورت اتفاقی برای دریافت حمایتش انتخاب کرده است. این انتخاب اتفاقی آثار شگرفی بر زندگی ما گذاشته است، از جمله اینکه ما را از بیماری‌های مهلکی که ممکن بود در کودکی بر سرمان آید، حفظ کرده و باعث شده ما در مدارس و دانشگاه‌های درجه‌یک تا بالاترین مدارج تحصیل کنیم. ما حتماً نسبت به این خیر وظیفه‌هایی تحت اصل‌های جبران و قدردانی داریم؛ اما نوع یا چستی این وظیفه‌ها بسیار متفاوت است با وظیفه‌هایی که ما نسبت به والدین سالمندان داریم. در توضیح این تفاوت، می‌توان گفت مطالبه‌ی اخلاقی والدین از ما مشابه مطالبه‌ی اخلاقی یک فرد ناشناس از ما نیست و اگر ما اینها را مشابه هم ببینیم، دچار بیگانگی با والدین مان هستیم.

استدلال دوم این است که برخی موقعیت‌ها وجود دارد که ما در آنها به نحو شهودی معتقدیم که «وظیفه‌های طرفداری» نسبت به طرف رابطه‌مان داریم، اما در آنها هیچ «وظیفه‌ی خاص» موجود نیست؛ به عبارت دیگر، برخی وظیفه‌های طرفداری وجود دارد که ذیل اصول اخلاقی عام قرار نمی‌گیرند؛ در نتیجه، به نظر می‌رسد این موقعیت‌ها در دیدگاه فروکاست نمی‌گنجد، بلکه در دیدگاه

ضد فروکاست می‌گنجند. موقعیتی را در نظر بگیریم که بین ما و بسیاری از نزدیکان و عزیزان می‌تواند رخ دهد. همسر یا دوست یا هر عزیزی که ما دوستش داریم، بیمار می‌شود و باید مدت قابل توجهی بستری باشد. فرض کنیم او مدتها پیش کاملاً صادقانه و جدی به ما گفته است در صورت بروز چنین اوضاع سختی برای او اصلاً انتظار نخواهد داشت که در کنارش باشیم. به نظر می‌رسد نمی‌توانیم معتقد باشیم که ما به موجب همسر و یا دوست شدن با این فرد موافقت کرده‌ایم که اگر او دچار این اوضاع سخت شود، در کنارش خواهیم بود. فرض کنیم او پول کافی دارد و هزینه‌های پزشکی فشاری به او نمی‌آورد و نیز از پیش فکر نگهداری از خودش را در چنین اوضاعی کرده و برای آن با یک سازمان پرستاری قرارداد بسته است. بنابراین ما هیچ وظیفه‌ی خاص بر مبنای اصل‌های انکاء و آسیب‌پذیری برای رسیدگی به او نداریم. افزون بر این، می‌توانیم فرض کنیم که ما پیشتر در طی روزها و سالهایی که با هم بوده‌ایم همان قدر به او فایده رسانده‌ایم که او به ما فایده رسانده است، و بنابراین بر اساس اصل‌های جبران و قدردانی نیز وظیفه‌ی خاص نسبت به او نداریم. علی‌رغم این که هیچ‌یک از وظیفه‌های خاص مذکور را نسبت به او نداریم، شهود ما این است که نسبت به او وظیفه داریم که در این برهه همراهش باشیم و اگر در این موقعیت تنه‌ایش بگذاریم، بی‌وفایی است. فرض کنیم مادر ماست که در بیمارستان بستری است، و به ما می‌گوید: «اگر دوست داری می‌توانی بیایی ملاقات، اما خواهرت بیشتر اوقات اینجاست و من هم فیلم می‌بینم». آیا این گفته‌ی مادر وظیفه‌ی فرزندی ملاقات مادر را از دوش ما برمی‌دارد؟ شهود ما این است که بر نمی‌دارد. به نظر می‌رسد که این وظیفه‌ها، وظیفه‌های مستقل طرفداری هستند که فروکاستن آنها به وظیفه‌های خاص و به اصل‌های عام (که در موقعیتهای دیگر قابل کار بست هستند) قابل قبول نیست، چون بر اساس فرض‌هایی که کردیم، اگر ما به این وظیفه‌ها عمل نکنیم، اصل‌های عام را نقض نکرده‌ایم. برای تبیین این وظیفه‌ها طبیعی است که آنها را بر خیرهای این رابطه‌ی همسری، یا دوستی، یا فرزندی-مادری مبتنی کنیم یعنی به سراغ دیدگاه ضد فروکاست برویم.

نتیجه‌گیری

بر اساس بررسی این گفتار، به نظر می‌رسد فروکاست وظیفه‌های طرفداری به وظیفه‌های خاص از وجاهت قابل قبولی برخوردار نیست و در مقابل ضد فروکاست (مستقل دانستن) وظیفه‌های طرفداری به وظیفه‌های خاص نه فقط موضعی شایسته‌ی تأمل است بلکه از وجاهتی قابل قبول بهره‌مند است. وظیفه‌های طرفداری، وظیفه‌هایی مبتنی بر خیرهای رابطه‌ها هستند. وظیفه‌های خاص، وظیفه‌های مبتنی بر اصل‌های عام اخلاقی هستند. فروکاست یعنی معتقد باشیم هیچ وظیفه‌ی طرفداری وجود ندارد، به این معنی که هر وظیفه‌ی طرفداری یا واقعاً یک وظیفه‌ی خاص (یعنی مبتنی بر اصل‌های عام اخلاقی (از قبیل عهد، جبران، آسیب‌پذیری) + تعامل‌های بین افراد) است، یا در غیر این صورت مردود است. استدلال بر اساس آزادی به نفع فروکاست و علیه عدم فروکاست، هر چند به درستی ما را به اهمیت اخلاقی آزادی توجه می‌دهد (هم آزادی در متحمل شدن وظیفه‌ها، و هم آزادی در تعیین هویت خود)، اما محدودیت‌های مهمی دارد. آزادی اولاً تنها ارزش اخلاقی نیست؛ اهمیت اخلاقی رابطه‌های ما با افراد دیگر جنبه‌های مستقل از آزادی و اختیار دارد (مانند وظیفه‌های فرزند نسبت به والدین). ثانیاً در زندگی واقعی توانایی ما برای شکل‌دهی کیستی اجتماعی مان محدود است؛ تأثیر رابطه‌های غیر اختیاری ما بر پیشینه‌ی ما بیرون از کنترل ماست. توجه به همین نکات ما را به تأمل بیشتر در دیدگاه ضد فروکاست سوق

می دهد که قائل به ارجمندی غیروسیله‌ای خیرهای رابطه‌ها (مانند نزدیکی، هدفهای مشترک، و...) است. دلیل‌هایی که ما در تجربه‌ی متعارف‌مان برای وظیفه‌هایمان در رابطه‌ها بیان می‌کنیم، با عدم فروکاست وظیفه‌های طرفداری به وظیفه‌های خاص همسوست. افزون بر این، برخی موقعیت‌ها حاکی از جدایی وظیفه‌های طرفداری از وظیفه‌های خاص هستند. اولاً برخی موقعیت‌ها نشان می‌دهند چستی وظیفه‌های ما در برخی رابطه‌ها با چستی وظیفه‌هایی که اصل‌های اخلاقی عام برای ما پدید می‌آورند، تفاوت دارد. ثانیاً برخی موقعیت‌ها نشان می‌دهند، در حالی که هیچ وظیفه‌ی خاص به طرف رابطه نداریم، شهود ما این است که وظیفه‌هایی مبتنی بر خیرهای رابطه نسبت به طرف رابطه‌مان داریم.

اصغری، سید علی (۱۴۰۳). «تحلیل و نقد نیک‌خواهی بی‌طرفانه». متافیزیک، ۳۹: ۶۵-۸۵.

- Blustein, Jeffrey. (1982). *Parents and Children*. Oxford University Press.
- Brighouse, Harry and Swift, Adam. (2006). "Parents' Rights and the Value of the Family". *Ethics*, 117: 80-108.
- Caney, Simon. (2005). *Justice Beyond Borders*. Oxford University Press
- Frost, Catherine. (2001). "The Worth of Nations". *Journal of Political Philosophy*, 9: 482-503.
- Gilbert, Pablo. (2012). *From Global Poverty to Global Equality*. Oxford University Press.
- Goodin, Robert E. (1985). *Protecting the Vulnerable*. University of Chicago Press.
- Goodin, Robert E. (1988). "What Is So Special about Our Fellow Countrymen?" *Ethics*, 98: 663-686.
- Hardimon, Michael. (1994). "Role Obligations". *Journal of Philosophy*, 91: 333-363.
- Jeske, Diane. (1998). "Families, Friends and Special Obligations". *Canadian Journal of Philosophy*, 28: 527-555.
- Jeske, Diane. (2008). "Special Obligations". *The Stanford Encyclopedia of Philosophy*.
- Korsgaard, Christine. (1983). "Two Distinctions in Goodness". *Philosophical Review*, 92: 169-195.
- Korsgaard, Christine. (1996). *The Sources of Normativity*. Cambridge University Press.
- Mason, Andrew. (2000). *Community, Solidarity and Belonging*. Cambridge University Press.
- McPherson, Lionel K. (2002). "The Moral Insignificance of "Bare" Personal Reasons". *Philosophical Studies*, 110: 29-47.
- Pogge, Thomas. (2002). *World Poverty and Human Rights*. Polity.
- Railton, Peter. (1984). "Alienation, Consequentialism, and the Demands of Morality". *Philosophy and Public Affairs*, 13: 134-171.
- Raz, Joseph. (1989). "Liberating Duties". *Law and Philosophy*, 8: 3-21.
- Reader, Soran. (2003). "Distance, Relationship and Moral Obligation". *Monist*, 86: 367-382.
- Scheffler, Samuel. (1997). "Relationships and Responsibilities". *Philosophy and Public Affairs*, 26(3): 189-209.
- Scheffler, Samuel. (2004). "Projects, Relationships and Reasons". In R.J. Wallace et al. (Eds.), *Reason and Value*, 247-269. Clarendon Press.
- Schinkel, Anders. (2012). "Filial Obligations: A Contextual Pluralist Model". *Journal of Ethics*, 16: 395-420.
- Simmons, Alan J. (1979). *Moral Principles and Political Obligations*. Princeton University Press.
- Simmons, Alan J. (1996a). "Associative Political Obligations". *Ethics* 106(2): 247-73.
- Simmons, Alan J. (1996b). "External Justifications and Institutional Roles". *Journal of Philosophy*, 93(1): 28-36.
- Sommers, Christina H. (1986). "Filial Morality". *Journal of Philosophy*, 83: 439-456.
- Stocker, Michael. (1976). "The Schizophrenia of Modern Ethical Theories". *Journal of Philosophy*, 73: 453-466.
- Valentini, Laura. (2011). *Justice in a Globalised World*. Oxford University Press.
- Velleman, David. (1999). "Love as a Moral Emotion". *Ethics*, 109: 338-374.
- Velleman, David. (2005). "Family History". *Philosophical Papers*, 34: 357-378.
- Walker, Adam D.M. (1981). "III*—Gratefulness and Gratitude". *Proceedings of the Aristotelian Society*, 81(1): 39-56.

- Wellman, Christopher H. (2000). "Relational Facts in Liberal Political Theory: Is There Magic in the Pronoun "My"?" *Ethics*, 110: 537-62.
- Wellman, Christopher H. (2001). "Friends, Compatriots, and Special Political Obligations". *Political Theory*, 29: 217-36.